

פרשת בראשית

ביאורים

בראשית – ב' ראשית

פרשת בראשית, נקראת על שם תוכנה של הפרשה. שבה מדובר אודות בריאת העולם, "מעשה בראשית". ולכן, הקריאה בתורה בפרשת בראשית מחדשת את כל הבריאה – "מעשה בראשית". כמו שכתוב בזהר הקדוש¹ "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא בר-נש אסתכל בה – באורייתא מקיים עלמא (הקדוש-ברוך-הוא הסתכל בתורה וברא את העולם, וכאשר האדם מסתכל-לומד בתורה מקיים הוא את העולם. והתורה נותנת את הכח, להכין את האדם כראוי לשנה הבאה.

ענין זה יובן על פי ביאור דברי רבותינו זכרונם לברכה², שדייקו בלשון "בראשית" (ולא כתוב מקדם או מתחילה כ"א בראשית), וביארו: שהלשון בראשית אומר לנו, שהעולם נברא בשביל שני "ראשית", א), התורה שמצינו שנקראת ראשית, כמו שנאמר³ "ראשית דרכו", ב) ישראל הנקראים גם כן ראשית, שנאמר⁴ ראשית תבואתו (מדובר שם אודות ישראל), ומכיון שדרוש זה של חכמינו ז"ל, בא לבאר תיבת בראשית שבפשטות מדברת אודות בריאת שמים וארץ

(1) זהר ח"ב, עמוד קסב ריש עמוד א'.

(2) מדרש תנחומא בראשית ג. על דרך זה ילקוט שמעוני על הפרשה (רמז ב') מדרש לקח טוב על הפרשה.

(3) משלי ח, כב.

(4) ירמ' ב, ג.

(כמסופר בהמשך הפסוקים), מסתבר לומר ששני הפירושים שייכים זה לזה, ודרשת חז"ל אינה באה לשלול את הפירוש הפשוט, כי אם להוסיף על הפירוש הפשוט.

לפי זה מתעוררת השאלה מהי השייכות בין שני הביאורים זה לזה, ואדרבה נראה בפשטות שהם סותרים זה לזה" לפי דרשת חז"ל "בראשית", אינו מדבר אודות בריאת העולם אלא על התורה וישראל והרי הם (ישראל והתורה) נעלים יותר מהבריאה?

והביאור הוא: דברי חז"ל שדרשו תיבת "בראשית" מדובר אודות תכלית ובריאת הבריאה ("בשביל ישראל ובשביל התורה"), מובן שזה שהתורה וישראל הם ראשית אינו בא לומר שהם נעלים מהבריאה לגמרי, שאז לא נופל לשון "ראשית" שמראה שיש שייכות לבריאה (אלא שהם ראשית הבריאה), כי אם שתורה וישראל הם חלק מהבריאה (-ראשית הבריאה) שבשבילם נברא העולם.

ויובן ע"פ ביאור דברי אדמו"ר הזקן⁵ בתניא בלשון התפילה⁶ בענין "ובנו בחרת מכל עם ולשון": בחירת הקב"ה בישראל אינה בחירת הנשמה שבנשמה לא שייך עניין הבחירה, שבחירה צריכה להיות בדברים שווים זה לזה⁷ והרי נשמת ישראל היא נעלית מכל עם וכל אומה (להיותה חלק אלוהי ממועל ממש⁸). ולכן מבאר אדה"ז שבחירת הקב"ה בישראל היא בחירת הגוף דווקא שבזה שייך עניין הבחירה – בחירה חופשית. ויותר מכך, לשון אדמו"ר הזקן "גוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם", ומדויק (שלא כתב "גוף הגשמי הדומה בגשמיותו"⁹) שהרי גוף יהודי הוא מזוכך יותר מגוף נכרי שאוכל רק מאכלים כשרים (הנעשה דם ובשר כבשרו), ולכן גם בגוף הגשמי לא שייך בו עניין הבחירה אלא דווקא בגוף החומרי הנדמה בחומריותו החלק הכי תחתון בגוף שם נדמה כגופי אומות העולם ושייך בו עניין הבחירה.

(5) פרק מט (סט, ב).

(6) בברכת אהבת עולם בתפילת שחרית.

(7) ראה לקוטי שיחות חלק כ"ג עמוד 269 ספק השיחות - שיחת שבת פרשת ראה סעיף ד'.

(8) איוב ל"א ד' תניא ריש פרק ב'.

(9) לשון התניא פרק ה' (דף ט' סוף עמוד ב').

על דרך זה הוא בנוגע לתורה ("הבוחר בתורה"¹⁰) ששלימות התורה היא דווקא בשעה שניתנת למטה ודיני התורה תלויים בשכל הגשמי של ישראל¹¹ עד שמתלבשת בגשמיזם, בדיו כתובה על הספר (גשמיים) וכו'¹² ו"תורה לא בשמים היא"¹³.

ע"פ זה מובן דרשת חז"ל "בראשית" בשביל ישראל ובשביל התורה שנקראו ראשית": עיקר פעולה בזה הוא לא שישאל ותורה הם נעלים

מהבריאה כי אם שהם ראשית הבריאה ובתוך הבריאה וזהו התיווך בין ב' הפירושים בתיבת "בראשית" זה שהתורה וישראל נעלים מהבריאה הם נעשים חלק מהבריאה ועד שהם ראשית הבריאה, וראשית העולם ועי"ז מתגלית מעלתם של ישראל דווקא בעולם - שהם עם הנבחר, ונתן להם את ארץ ישראל, וכפירוש רש"י בפרשתינו¹⁴.

ההוראה מכל הנ"ל היא: חייבים לזכור שקיומם של ישראל אינו בספק ח"ו, עם ישראל הוא העם הנצחי ובהם בחר ה', ויותר מכך עבורם נברא העולם בראשית "בשביל ישראל שנקראו ראשית", ואת זה אומרים לנו בתחילת התורה ז"א, שזהו סוד כל התורה כולה ואסור להחזיר שטחים בארץ ישראל מכיון שארץ ישראל נבראת עבורנו - ה' ברצונו נתן להם וברצונו נטל מהם ונתן לנו א"כ לא שייכת הטענה של "ליסטים אתם וכו' או של אל תתגרה באומות מכיון שאנו עם ישראל עם הנבחר ובראשית בשביל ישראל".

(ספר השיחות ה'תשנ"ב חלק א' עמוד 43)

(10) נוסח ברכת ההפטורה.

(11) ראה מסכת בבא מציעא דף מ"ט עמוד ב' ומסכת שבת דף פ"ט עמוד א' שמות רבה פרק ט"ז עמוד ב'. וראה מסכת בבא מציעא דף פ"ז עמוד א' (וראה כסף משנה על הרמב"ם הלכות טומאת צרעת סוף פרק ב').

(12) תניא פרק ד' דף (ח' עמוד ב').

(13) נצבים ל' י"ב.

(14) בראשית א' א'.

פנינים

"בראשית" – נמשך על כל השנה

"בראשית" פירושו- בהתחלה שבפשוטות פירושו גם תחילת השנה, לכן ישנו פתגם (ידוע) מרבותינו נשיאנו¹⁵ "אזוי ווי מ'שטעלט זיך שבת בראשית אזוי גייט א גאנץ יאר" –) "כמו שנוהגים בשבת בראשית כך יהיה כל השנה"), להיותו תחילת השנה והסיבה לזה הוא מכיון שבתוכן פרשת בראשית מדבר

אודות בריאת העולם (מחדש). וזהו הנתנת כח מפרשת בראשית ימשך לכל השנה וכל זה מתחיל כשקוראים פרשת בראשית שבזה מתחיל כל הפרשיות שבתורה לכל השנה יוצא ששבת בראשית הינו ראשית ומקור העבודה לכל השנה.

(ספה"ש תשמ"ט ע' 21)

(15) ספר השיחות תש"ה עמוד 65 (בשם אדמו"ר הזקן).

פרשת נח

ביאורים

"נח" – מלשון מנוחה

פרשתינו נקראת פרשת נח, הטעם לכך אינו משום שזו היא תחילת הפרשה, שאם כן היתה צריכה הפרשה להקרא פרשת "תולדות", או "אלה תולדות"¹⁶. מכיון שפרשתנו מכונה בכל זאת נח, זאת אומרת שתוכן הפרשה מרומז בתיבה זו, "נח".

לפי זה אינו מובן, "נח" הוא (על שם "זה ינחמנו") מלשון מנוחה¹⁷ וניחא¹⁸ (-נחת), והרי בפרשתנו מצינו כמה וכמה דברים (סיפור המבול ודור הפלגה), שהם היפך המנוחה והנחת.

הביאור בזה, הכוונה הפנימית במבול ובדור הפלגה הוא שעל ידם יהיה בעולם "ניחא דרוחא" (- נחת רוח), למרות שהם דברים בלתי רצויים הכוונה בזה שהיהודי יתגבר על המניעות ויברר את ניצוצות הקדושה הנמצאים בתוך ההעלמות וההסתרים כמו המבול (ולכן נקרא המבול בנביא¹⁹ "מי נח", שעל ידי המים נהיה ניחא דרוחא), וע"י ההתגברות ונח איש צדיק ה' בדורותיו לא רק

(16) ראה ליקוטי שיחות חלק ה' עמודים 58,355 ועוד.

(17) רש"י בראשית ה' כ"ט.

(18) ראה בראשית רבה פ"ל ה' (ובמתנות כהונה שם) תורה אור ריש פרשתינו

(19) ישעי' נד ט .

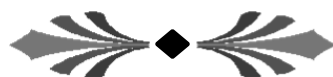
שאִינוּ נפגע מהמבול, אלא "ראה עולם חדש"²⁰, ועד שע"י עבודתו "וירח ה' את ריח הניחוח"²¹ – שנהיה עֵילוי בהעולם וקשת וברית עולם לדורות ללא הפסק.²²

איך עושים ב"ניחא דרוחא"?

ע"י "בא אל התיבה" (כפירוש הבעל שם טוב²³) שמכנים עצמו בתוך התורה והתפילה ודבק בהם, זה גורם שיהיה ניחא דרוחא בתוך העבודה שלו ולא רק בעבודתו אלא גם בענייני הרשות וכמו שמובא במדרש²⁴ בביאור כפל התיבות "נח נח", ניחא לעליונים – ענייני תורה ומצוות, וניחא לתחתונים – ענייני הרשות.

וההוראה מזה בעבודת האדם: ע"י שהאדם מתגבר על הנסיונות ומכנים עצמו בתיבה ע"י אותיות התורה ותפלה פועל שה' עוזר ודם אויביו ישלימו אותו – מלשון שלימות שגורם שלימות בו וגורם עילו בעבודתו שזהו תכלית הכוונה במבול "מי נח" שיהיה "ניחא דרוחא", וגם לכפל תיבת "נח", ניחא לעליונים וניחא בתחתונים הן העליונים שפירושם עבודת ה' בבתומ"צ ותחתונים פירושם עבודה "בכל דרכיך דעה" והן בפירושם שעליונים עבודה וכולל עבודת הרשות והתחתונים בני חיי ומזוני רויחי יש בהם ניחא דרוחא.

(ליקוטי שיחות חלק כ' עמוד 281)

²⁰ בראשית רבה פ"ח'.

²¹ פרשתינו ח כא.

²² פרשתינו שם כא-כב.

²³ הובא בדיבור המתחיל צהר תעשה תרצ"ה בתחילתו, וראה גם הוספות לכתר שם טוב (קה"ת) ס"י.

²⁴ בראשית רבה פ"ל, ה.

נח" - מנוחת הגאולה

נח הוא נייחא דרוחא שזה קשור עם שבת וכמו שכתוב²⁵ וישבות ביום השביעי והתרגום הוא "ונח ביומא שביעא", ומה שכתוב נח נח ב' פעמים זהו ב' מנוחות נייחא דעילאי ונייחא דתתאי²⁶ (מנוחת העליון ומנוחת התחתון) שזהו גם שבת העליון ושבת העליון שזהו גם הקשר לגאולה שנקראת "יום"²⁷ שכולו שבת כו.²⁸ ויתירה מזו המנוחה של נח פעלה שבתוך התיבה היה מצד מעין דלעתיד לבוא²⁹ שכל החיות ובהמות לא עשו רע "לא ירעו ולא ישחיתו"³⁰, הרי שהיה מצב של גאולה בתיבה (אמנם זהו היה זמנית אבל זה היה הנתינת כח לעבודה אח"כ) שהיו באחדות.

וההוראה מזה היא שצריך להיות ענין האחדות "ויקהל משה"³¹ ולהתעוררות בענינים

הפרטיים וזה נעשה באופן של נייחא, נייחא לעליונים ונייחא לתחתונים בקירוב הלבבות וע"י התוועדות (שלגימה מקרבת³²) וזה מביא את הגאולה תכף ומיד ממש

(ספה"ש תש"נ ח"א ע' 85)

נח" - בעליונים ובתחתונים

נח הוא מלשון נייחא³³ - מנוחה, ופעולת נח הייתה להביא מנוחה לעולם ולכן המבול נקרא מי נח³⁴ שהם טיהרו את העולם שהביא למנוחה בעולם ויתירה מזו נח נח פעמיים מנוחה בעליונים ומנוחה בתחתונים³⁵ לבררם עד שיכללו בעליונים, וי"ל שמנוחה היא גם בלשון הקודש (נח) וגם בלשון ארמית נייחא וארמית הוא אחד משבעים לשון וע"י השימוש בארמית (שבעים לשון) נפעל בירור בגשמיית שזה גורם להתאחדות עליונים ותחתונים וזה פועל בשלימות הבריאה שהוא ענין השבת ובהוספה ממה שהיה בשביעי

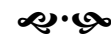
(32) ראה סנהדרין דף ק"ג סוף עמוד ב' ואילך.
(33) ראה הערה 28 וראה זהר חלא א' נח ב.
(34) ישעי' נד ט.
(35) ראה הערה 35.

(25) בראשית ב ב.
(26) ראה בראשית רבה פרשתנו פ"ל ה.
(27) מסכת תמיד בסופה.
(28) תורה אור ריש פרשתנו.
(29) כמבואר בדרושי חסידות - המשך "זככה" תרל"ז וראה ליקוטי שיחות. חלק כ"ה ע' 29 וש"נ.
(30) ישעי' י"א ט.
(31) ריש פרשת ויקהל.

לבריאה (שבת הראשונה) ועד שהוא בכפליים.³⁶

(ספד"ש תשנ"א ח"א ע' 75)

"נח" – המנוחה בפועל

שבת פרשת נח היא שבת כללית להיותה השבת הראשונה שבה נשלמת העבודה של ששת ימי בראשית ודבר זה נרמז בשם הפרשה "נח" מלשון המנוחה נייחא דרוחא³⁷ ושבתה והסיבה לזה להיות שבשבת בראשית היא שבת כללית מכיון שבימים שלאחרי ששת ימי בראשית (ומיני' מתברכין כוליה יומין³⁸) יוצא ששבת בראשית היא השבת "שבכח", יש בהששת ימי בראשית ואילו שבת נח יש בה הששת ימי בראשית בפועל שבכך נשלמה שבוע שלם כי זה הוראה נפלאה (כל ימות השנה, ובפרט) פרשת נח לעשות חשבון צדק של העבודה בפועל של השנה החדשה לבחון כל פרטי ששת ימי המעשה ויום השבת על מנת לתקן והשלים כל עניני העבודה בתכלית השלימות ובפרט

(36) ראה ספר השיחות שבת פרשת נח תשנ"ב הערה 46

(37) תורה אור ריש פרשתנו.

(38) זהר חלק ב' ס"ג פח א.

שנמצאים לאחר נשיא הדור שהעבודה נשלמת כולל צחצוח הכפתורים ומוכנים לגאולה אם כן מסקנת החשבון צדק הוא שהגאולה צריכה לבוא תיכף ומיד בפועל ממוש.

"נח" – כמו הלבנה

עניין (נח) הנייחא דרוחא (נחת רוח) האמיתי אצל הקב"ה הוא כאשר נעשית – רצונו – דירה בתחתונים וזה נעשה דווקא ע"י שמסתיר את עצמו כביכול עניין זה דומה ללבנה שבכל חודש מסתתרת מחדש וחוזרת ומתחדשת, מזה יוצא הוראה שצריך להיות זהירות והידור בקידוש לבנה ועי"ז זוכים באמת לשלימות העבודה ודירה בתחתונים בגאולה האמיתית והשלימה³⁹.

(ספד"ש תשנ"ב ח"א ע' 58)

(39) ראה ספר המאמרים מלוקט חלק ב' ע' רמא וש"נ.

נח

פרשת לך-לך

ביאורים

פנימיות הירידה היא בעצם "לך-לך" – עליה

פרשתינו נקראת "לך לך", וידוע ששם הפרשה כולל את כל תוכן הפרשה, ומה שכתוב בפרשה מרומז בשמה. ואפי' הענינים הפנימיים שבה, הכל מרומז בשם. "לך לך", הוא עניין ההליכה, ובאופן של עליה עד "לך" לתוך עצם הנשמה וזה היתה העבודה של אברהם ההליכה מלמטה מלמעלה תמיד.

אמנם לפי זה מתעוררת השאלה: מילא ההליכה בתחילת הפרשה "לך לך מארצך כו' אל הארץ אשר אראך" – ארץ ישראל ועד "הלוך ונסוע הנגבה"⁴⁰ – לכיון ירושלים ובית המקדש⁴¹ שזה מורה על עליה בהליכה אבל אח"כ כתוב וירד אברהם מצרימה – ירידה בהליכה. איך זה מתאים עם שם פרשתינו – פרשת לך לך – עליה- עילוי אחר עילוי. ויותר מכן אינו מובן עצם ירידת

(40) פרשתינו י"ב ט'

(41) בראשית רבה ספל"ט

אברהם למצרים היתה בגלל הרעב (- העלם והסתר). א"כ אפשר להקשות, כשאברהם עזב את מולדתו הקב"ה הבטיח "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", ומה בסוף קרה "ויהי רעב", ונאלץ לעזוב את א"י, אמנם זהו היה ניסיון שאברהם אבינו עמד בו וע"כ נתעלה אברהם אבל לכאורה אין זה כוונת "לך לך" - שיתקדש שם שמים ואדרבה הגויים טענו שהסיבה לרעב היא מפני שבא אברהם - חילול שם שמים, א"כ ביותר אינו מובן איך אפשר לקרוא לסיפור הזה בשם לך לך - עליה מחיל לחיל.

ויובן כל זה בהקדים: מעשה אבות סימן לבנים פירושו שמה שעשו האבות זה גרם שיהיה כן אצל הבנים - זה שהיהודים ירדו למצרים נגרם ע"י שאברהם ירד למצרים וזה שאברהם יצא ברכוש גדול פעל שהיהודים יצאו ממצרים ברכוש גדול. לפי זה מובן שהתוכן הפנימי של וירד אברם מצרימה הוא בכדי לבוא "במקנה בכסף וזהב" על דרך שירידת היהודים לגלות מצרים היתה בכדי שיצאו ברכוש גדול לפי זה יוצא שהוריד היתה בעצם התחלת ה"ויעל" ועוד יותר הכדי לבוא להעליה מוכחת להיות הירידה. יוצא בלך לך מרומז עניין העליה.

וכמו שהוא בגלות מצרים כן הוא בגלות זה האחרון אמרו רז"ל "לא הגלה הקב"ה את ישראל אלא בכדי שיתוספו גרים"⁴², כלומר לברר הניצוצות שבגלות שעל ידי בירור זה באים לעילוי נעלה אפי' מזמן הבית שעל זה נאמר "גדול יהי כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון"⁴³ - שמובן מזה שהירידה עכשיו בעצם היא התחלת העליה של הגאולה.

ההוראה מכל זה בעבודתנו: אדם יכול לחשוב מכיון שאנו נמצאים בזמן חשוך כל כך איך אפשר להאיר את החושך הנוראי הזה ויבוא לידי יאוש... על זה אומרים לו שכל הירידות הם בעצם ענינים חיצוניים שעל ידם באים לעליה ולא זו בלבד הירידות הם תבעצם התחלת ההעליות וההכנה לעליה עד שנעשה העולם דירה לו ית' - תכלית השלימות.

(לקו"ש חלק ה' עמוד 61)

פרשתינו "לך לך" מצינו שני פירושים (ברש"י⁴⁴) לתיבות "לך לך" (א) להנאתך לטובתך כלומר שההליכה היא תגרום לו הנאה וזהו "לך". (ב) אף על פי שההליכה גורמת למיעוט ממון וילדים כו'

(42) פסחים כ"ז ב'.

(43) חגי פ"ב ט'.

(44) ריש פרשתינו.

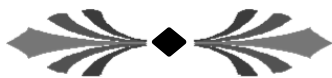
אעפ"כ מבטיחו הקדוש ברוך הוא "ואעשך לגוי גדול", כלומר שההליכה עצמה גורמת היפך ההנאה.

ולכאורה צריך ביאור הרי ב' פירושים אלו סותרים זה לזה. שמצד אחד ההליכה עצמה גורמת הנאה ומצד שני ההליכה גורמת היפך הטובה (וההנאה)?

והביאור בהוא, אצל האבות ישנו העבודה שלהם איך שזה בגוף למטה בעולם ואיך שהוא למעלה בנשמתם זאת אומרת שענין ה"לך לך" ישנו בפועל בגוף וישנו ה"לך לך" למעלה בנשמתו ושני פירושים אלו הם בעצם אחד: שאברהם הוא מצד גופו הרי זה "להנאתך לטובתך", ומצד זה שאברהם תמיד במצב של קבלת עול - משום שכך הוא רצון ה', שזה בא מצד הנשמה. ולכן הטעם שההליכה גורמת מיעוט . . הרי זה נוגד לשכל האדם וכאשר אברהם עשה זאת היה זה בקבלת עול ועל זה הבטיחו הקדוש ברוך הוא "ואעשך לגוי גדול כו'" אם תעשה זאת אך ורק בקבלת עול - משום שזה רצוני אז באמת דבר זה יהיה "להנאתך ולטובתך". - יוצא ששני פירושים אלו מבארים אחד את השני.

וההוראה מזה היא הרבי הנשיא שלח שלוחים ותובע "לך לך" לצאת מהרגילות לקרב עוד יהודים ליהדות ישנם כאילו שמיד שואלים האם זה "להנאתך ולטובתך" עליהם לדעת שהעיקר היא לעשות בקבלת עול ובסוף יהיה זה "להנאתך ולטובתך" בטוב הנראה והנגלה.

(לקו"ש חלק ה' עמוד 297)

בנינים

"לך-לך" דקדושה

<p>דקדושה יציאה מההגבלות העצמיים של נפש הבהמית אפשר ע"י לימוד מוסר והנהגה ע"פ שולחן ערוך ובזה במילא יוצא מהגבלותיו אבל לצאת מההגבלות של קדושה זה דבר אחר.</p>	<p>"לך לך" - הציווי שהקב"ה אמר לאברהם הי' בכדי שיגיע לאורות נעלים ובכדי להגיע לאורות הנעלים צריך להיות הענין של "לך לך" יציאה מהגבלות ואפי' מההגבלות</p>
---	--

עובד בנוגע לתורה תורה טוען לעצמו די לי
בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית ולימוד

בלי יגיעה מה הצורך בלימוד חסידות בעבודה
בא לבית הכנסת באמצע התפילה ומדלג על
חצי התפילה ואינו מכון כראוי דע לפני מי

אתה עומד ובוז יוצא ידי חובתו וכן בצדקה
אמנם אמנם תובעים ממנו לתת אבל יש
שיעורים "אל יבזו יותר מחומש וכו'"⁴⁵
ובכלל להחמיר טוען הרי כתוב "לא דייד במה
שאסרה תורה"⁴⁶ אז אומרים צריכים לצאת
מהגבלות "לך לך" יציאה מטענות דהגבלות
דקדושה.

(לקו"ש חלק ב' עמוד 453)

(45) כתובות ס"ז ע"ב .
(46) פ"ט דנדרים .

פרשת וירא

ביאורים

"וירא" – לכל אחד ואחד

תורה היא מלשון הוראה⁴⁷ – לקח לכל אחד ואחד מישראל בחיי היום יום ובמיוחד כאשר קוראים בפרשה הקשורה לאותו שבוע, וכפתגם אדמו"ר הזקן⁴⁸ "

מען דארף לעבן מיטן צייט" (-צריכים לחיות עם הזמן), לחיות את ההוראות ולהמשיכן במשך כל ימי השבוע וכל השנה כולה. ובנוגע לפרשתינו צריכים להבין מהי ההוראה שכל אחד ואחד יכול ללמוד מהסיפור של התגלותו של הקדוש ברוך הוא אל אברהם "וירא אליו ה'", ולא רק מהפרטים שב"וירא אליו ה'" – ביקור חולים, אלא מעצם ראיית ה' – "וירא אליו ה'".

וי"ל ובהקדים: כבר ביארנו⁴⁹ שהפירוש של מעשה אבות סימן לבנים אינו רק שע"י מעשה אבות יודעים אנו שכך יהיה אצל הבנים אלא שמעשה אבות הם הגורמים שכך יהיה אצל הבנים⁵⁰

(47) ראה רד"ק לתהילים י"ט כ גור אריה ריש פרשת בראשית זהר חלק ג עמוד נ"ג ב ועוד.

(48) היום יום ב' חשון ספר השיחות תש"ב עמוד 29 ואילך.

(49) ראה תנחומא לך לך ט' בראשית פ"ג י' וברמב"ן לך לך י"ב ו'.

(50) ראה צפנת פענח ריש הלכות מאכלות אסורות.

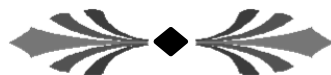

ויתירה מזו מעשה אבות – מכיון שהם (המעשה) הוא חלק ממהות האבות לכן נעשה גם כן חלק ממהותם של הבנים ומובן בענינו, הסיפור של "וירא אליו ה'" מכיון שנעשה סימן – נעשה חלק ממהות הבנים שגם אצלם ישנו בענין של "וירא אליו ה'".

והביאור הוא: מהמשך הפסוק "וירא אליו ה' . . והוא יושב פתח האוהל"⁵¹, ופירש רש"י⁵² "לראות אם יש עובר ושב ויכנסם לביתו" משמע שהישיבה פתח האהל גרמה לכך שה' יתגלה אליו – "וירא אליו הוי'" ומזה מובן שהגילוי של וירא אליו ה' שייך לכל אחד ואחד מישראל⁵³ ע"י שמתעסק בהכנסת אורחים שנעלה יותר מקבלת פני השכינה (עד כדי כך שאברהם הפסיק באמצע קבלת פני השכינה להכניס אורחים).

וההוראה מובנת: א. שבכוחו של כל אחד ואחד מישראל לזכות להגילוי של "וירא אליו ה'" ע"י שהוא מתעסק בהכנסת אורחים (וגמילות חסדים בכלל) ומובן שהששתדלות בהכנסת אורחים צריכה להיות כמו אברהם שחיפש אחר אורחים וכשראם רץ לקראתם והאכילם דברים משובחים ביותר "ג' לשונות בחרדל"⁵⁴ כך צריכה להיות הכנסת אורחים של יהודי מתוך זריזות ובסבר פנים יפות ועל ידי זה זוכה להגילוי של וירא אליו ה'. וכשם שיש בהכנסת אורחים בגשמיית כמו כן ישנו הענין ברוחניות – מזון רוחני של הנשמה⁵⁵ – הפצת המעיינות חוצה (כן היתה עבודתו של אברהם שהי' מכניס האורחים ג"כ תחת השכינה) ויתירה מזו שכיון שיש יהודים בלי מזון רוחני אין זה נחשב כמותרות (ג' לשונות בחרדל) כי אם חיי נפשם ובלא תלמוד תורה כמיתה הם חשובין ובהכנסת אורחים זו אינו פועל רק הגילוי דוירא אליו הוי' אלא מכיון שעסקו הוא בהענין דוירא אליו הוי' עצמו זה פועל שגם הוא עצמו זוכה להתקרב יותר לה' וירא אליו ה'.

(ספה"ש תשמ"ט ע' 48)

(51) ריש פרשתינו.

(52) שם.

(53) ובוזה מדויק הלשון "אליו" ולא "אל אברהם".

(54) בבא מציעא פ"ו עמוד ב' ובפירוש רש"י פרשתינו י"ח ז.

(55) להעיר מפירוש רש"י פרשתינו כא, לג.

בנינים

"וירא" של אברהם נעלה מהמלאכים

ענין ה"וירא" - שם פרשתינו- הוא הגילוי אלוקות שזכה אברהם אבינו אחרי הברית וגילוי זה הוא נעלה ממה שהמלאכים זוכים לו, שהרי ראייה (-בלשון הקודש) היא נעלה יותר ממחזה והמלאכים זוכים רק למחזה (-לשון התרגום) אולם וירא - ראי' נעלה ביותר

ואברהם זכה ל"וירא"⁵⁶ דווקא אחר הברית מילה להיות שע"י ברית מילה נעשה השינוי בינו ובין המלאכים שבמצות מילה פעלה ההמשכה כמו שהוא לאחר מתן תורה שבזה מבטא מעלתו.

(לקו"ש ח"ה ע' 77)

(56) זח"א פ"ח סע"ב .

פרשת חיי שרה

ביאורים

"חיי-שרה" - האמיתיים

חיי שרה השם שפרשתנו נקראת. מרמזת על כל הפרשה⁵⁷ שתוכן כל הפרשה מרומז בשמה של הפרשה. ולכאורה תמוה כל הפרשה מדברת אודות המאורעות שקרו אחר פטירת שרה יוצא שם הפרשה הוא היפך תוכנה "חיי שרה", לא רק שהמאורעות קרו בזמן לאחר פטירת שרה⁵⁸, אלא המאורעות עצמם תוכנם היפך חיי שרה: א. קניית אברהם את שדה עפרון ומערת המכפלה בשביל קבורת שרה⁵⁹. ב. נחמת יצחק באשתו "ומשמתה הוא מתנחם באשתו"⁶⁰. ג. ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה שליקוחי קטורה היה יכול להיות רק אחר פטירת שרה שהרי בזמן שישרה חיה היה הענין של "גרש את האמה כו"⁶¹, ואיך זה מתאים עם שם הפרשה?

בהקדים: אדמו"ר הזקן באגרת הקודש⁶² מביא מאמר הזהר: "צדיקא דאתפטר אשכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", ומבאר שם שחיי הצדיק (או הצדקת) הם חיים רוחניים, אמונה אהבה ויראה. וג' ענינים אלו קיימים גם לאחר פטירת הצדיק, ואדרבה יתיר מבחיוהי שאז אין את

(57) ראה לק"ו שח"ה ע' 57 ואילך ועוד.

(58) ראה גם לקו"ש שם ע' 338 ואילך.

(59) ריש פרשתינו.

(60) פסחים כ"ד א' ואילך וברש"י שם.

(61) וירא כ"א י'.

(62) סימן ז"ך.

הגבלת הגוף. ומזה מובן שהפרשה נקראת בשם חיי שרה שג' סיפורים אלו הם החיים האמיתיים של שרה שלאחר פטירתה היא באופן של יתיר מבחיוהי.

והביאור: מובא בגמרא⁶³ שדווקא האשה היא מכינה את המאכל שיהיה ראוי לאכילה, ובלעדיה אין הבעל יכול לאכול, שהרי היה לוועם חיטים חיות. נמצא אתה למד שהיא מעמידתו על רגליו ולכן נקראת עקרת הבית. וענין זה היה אצל אברהם ושרה, אברהם היה נעלה מהעולם שלכן מצדו של אברהם אמר "לו ישמעאל יחיה לפניך"⁶⁴, שמצד דרגתו של אברהם נעשה אפי' ישמעאל יורש עם יצחק, משום שהוא נעלה כל כך. אבל שרה היה היתה עקרת הבית ובתוך העולם דווקא היא ידעה שצריכים לשלוח את ישמעאל ועד שפעלה שאברהם יתן את כל אשר לו בתורת ירושה⁶⁵ ליצחק ולבני הפלגשים נתן מתנות – שם טומאה (דבר שאינו שייך ליצחק).

לפי זה מובן ששלשת הסיפורים הנ"ל באו מהשפעת שרה, והם "חיי שרה" – מעשה אבות סימן לבנים, פירוש שהאבות והאמהות ע"י עבודתם הם מכינים את העולם שיהיה ביטול הגזירה של אי חיבור בין גשמיות לרוחניות וזה נפעל במעשה המצוות שעשו ובזה ישנו חידוש בעבודת שרה לגבי אברהם, אברהם פעל שבכלל יהיה אפשר שדבר רוחני יתפס בתוך דבר גשמי (כמו מצות מילה) אולם הרוחני היה יכול להתפס רק בדבר שהוא חלק מאברהם – גופו ובזה ישנו חידוש בעבודת שרה שגם בדברים שהם לוי' ממנה יכולה לפעול בהם והם השלשה סיפורים א. בגלל שרה אברהם קנה את שדה עפרון ולכן היתה לשדה עליה, "ויקם שדה עפרון"⁶⁶ שנהיה חלק מארץ ישראל⁶⁷. ב. שרה פעלה שלא ירש בן האמה אלא יצחק והדין הוא שמצות פריה ורביה הוא שלילדים יהיו ילדים ולא רק שלו יהיו ילדים⁶⁸, ומכיון שלאברהם כבר היו נכדים מבני ישמעאל ובני קטורה, לא היה צורך ביצחק וזו פעולת שרה שיצחק יתחתן – "כי לא ירש בן האמה" – אלא יצחק וע"י זה יהי לה הקיום של מצות פרי' ורבי'. ג. שזה שאברהם לקח אשה אחרת ונתן ליצחק כל אשר לו ולבני הפלגשים מתנות כל זה הגיע ע"י השפעת שרה כנזכר לעיל משום שהיא פעלה שיצחק יהיה היורש ולכן יתן אברהם כל אשר לו ליצחק ולבני הפלגשים

(63) יבמות ס"ג א'.

(64) בראשית י"ז י"ח.

(65) ראה ב"ר פכ"א י'.

(66) בראשית כ"ג י"ז.

(67) רש"י שם

(68) יבמות ס"ב ע"א, שו"ע אה"ע סימן א' סעיף א'.

דברים חסרי ערך לגבי יצחק וכל זה נפעל דווקא אחרי ע"י חיי שרה דווקא אחרי מיתת שרה שאז זהו "יתיר מבחיוהי" ולכן נקראת הפרשה בשם חיי שרה.

וההוראה היא כאשר אדם רוצה לעשות דבר טוב אל לו לשים לב להגבלות הגוף הוא עייף, הוא רעב הוא רוצה לישון וכדו', מה שהוא צריך לעשות זה לצאת ממה שהוא רגיל ולא רק במחשבה אלא גם בדיבור ואפי' כאשר מתגברים המניעות אינו מפסיק משום שרוצה בכח אלא הוא מוכרח והוא רק דבר זמני ושיפעל עליה בעבודתו כמו שנאמר⁶⁹ "ויעל אברהם ממצרים" שהירידה למצרים גרמה עליה, כל הנ"ל הוא הוראה מכללות הפרשה ומכל סיפור בנפרד אפשר ללמוד א. בעשה טוב צריכים לפעול בעולם (עניין קניית מערת המכפלה) ב. שצריך לפעול על עוד יהודי טופח על מנת להטפח (ענין נישואי יצחק). ג. סור מרע שלא גם כאשר מתעסקים בעולם ונותן מתנות לפלגשים צריך לידע שאינו מחוייב לתת ויכול לתת מעט רק כפי הנצטרך ולמי עליו לתת – ליצחק עניין קדושה וכאשר מתנהג באופן כזה נהי' יצחק צחוק – "אז ימלא שחוק פינו בגאולה"⁷⁰ האמיתית והשלימה.

(לקו"ש חט"ו ע' 145, לקו"ש ח"ה עמוד 336)

(69) בראשית י"ג א'.
(70) תהילים קכ"ב, ברכות ד' ל"א א'.

ושתיה וכיו"ב) אלא חיים רוחנים החל משלשת המצוות השייכות במיוחד לנשי ישראל "נר דלוק מערב שבת לערב שבת"⁷⁴, ברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האוהל (נרות ש"ק, חלה ונדה⁷⁵) וכולם היו שווים לטובה וזהו ההדגשה ב"חיי שרה"⁷⁶.

(לקו"ש חלק לה ע' 91).

פנינים

"חיי שרה" – שוין לטובה

על חיי שרה (שם פרשתנו) נאמר "כולם שווים לטובה"⁷¹, כלומר שחיי שרה אמנו היו בשלמות ודבר זה מהוה הוראה לכל אחד ואחת מישראל ובהדגשה כאשר קוראים פרשת חיי שרה שכל עניני העבודה צריכה להיות באופן של כולם שוין לטובה ובפרטיות יותר בעבודת כל יום ויום כאשר ניעור ומתבונן שה' נצב עליו⁷² זה פועל עליו לתענוג ורצון וגורם למעשה בפועל ועי"ז נעשית עבודתו עבודה שלימה ובאופן של כולם שווים לטובה

(ספה"ש תשמ"ח ח"א ע' 84)

"חיי שרה" – שוין לטובה

הטעם וביאור למה כתוב "חיי שרה" (שם פרשתנו) "ולא ימי שרה" היא משום שבפשטות⁷³ התורה בא ללמדנו שכל ימי שרה היו ימיה ימים חיים שבהם חייתה שרה ובפשטות איננו מדברים על חיי הגוף (אכילה

74 רש"י בפרשתינו כ"ז ס"ז

75 ראה שם חזקוני גו"א ועוד.

76 ופירוש סיום הפסוק שם "שני חיי שרה" שבמשך כל שנותיה היו חייה שווין לטובה.

71 רש"י ריש פרשתינו.

72 שו"ע הרב בתחילתו.

73 ראה הביאור ע"פ פנימיות הענינים לקו"ש ח"ה ע' 352 ואילך ח"ב ע' 335 ועוד.

פרשת תולדות

ביאורים

ב' פירושים ב"תולדות"

שם של פרשה אף שהוא נלקח מתחילת הפרשה אף על פי כן בוודאי הוא בתכלית הדיוק ככל עניני התורה שהם בתכלית הדיוק, אחת מההוכחות לזה הוא מפרשתינו – פרשתנו ופרשת נח שניהם מתחילים בתיבות ואלה תולדות שמזה שדווקא פרשתנו שהיא לאחרי פרשת נח נקראת בשם תולדות (ולא תולדות יצחק) מכאן מוכח ששם פרשתינו הוא מדויק. והנה השייכות בין שם הפרשה לתוכן הפרשה שתוכן הפרשה מדבר אודות מאורעות שקרו עם יעקב ועשו תולדות של יצחק ולא יצחק עצמו ולכן נקראת הפרשה בשם "תולדות" (משא"כ פרשת נח, שמדברת אודות נח עצמו) אבל שם הפרשה כשלעצמו יש ללמוד ממנו הוראה מזה שתולדות הוא לאחר נח, ובהקדם תולדות פירושו הפשוט הוא ילדים (יעקב ועשו האמורים בפרשה⁷⁷) ופירושו בעבודת האדם הוא מעשים טובים.

וצריך ביאור א. ההתאמה בין שני הפירושים ב. ההוראה מזה שנח לפני תולדות ומתולדות לאחר נח (שנח פירושו הפשוט שזהו שמו שניתן לו בלידתו שמורה על העצם), צריך להבין מהו הענין של נח לפני תולדות בעבודה וכן תולדות שבאה אחרי נח מכיון שבאה אחרי נח מובן שהמעשים טובים שבאים אחרי הקדמת "נח" נעלים יותר ממעשים טובים סתם.

(77) רש"י ריש פרשתינו.

והביאור בזה הוא: שני דברים קדמו לעולם ישראל והתורה⁷⁸, וקדימתם היא בעיקר במעלה - מעלת ישראל בעיקר היא בעצם מציאותו "ישראל וקוב"ה כולא חד" ולא משום איזה מעלה בהם, ותורה ומצות שם "דברים נאים"⁷⁹ האם המגלים מעלתם של ישראל מבחי' הגילויים ויתירה מזו זה שישאל קדמו לעולם הוא מצד גופם של ישראל להיות שהמצוות קשורים עם הגוף דווקא וזהו הענינים של נח ותולדות בעבודת האדם נח שלפני תולדות מורה שהוא ענין העצם מורה על מעלתם של ישראל העצמית למעלה מן הגילויים ושלמות גילוי זהו כשמתגלה בהגילויים - ענין תולדות גילוי שלאחרי נח - עצם ולכן רש"י בפרשת נח ענין העצם מדגיש שהעיקר הוא המעשים טובים - הגילויים ובפרשת תולדות שענינו הגילויים מדגיש מה נתגלה - העצם.

וההוראה מזה ע"י שנשמה מתלבשת בגוף (ענין יעקב שמתלבש בעשיו) - ע"י קיום תורה ומצוות זה הנגלה שישאל וקודשא בריך הוא כולא חד עד שהוא ית' יש האמיתי ונעשה העולם דירה בתחתונים לעצמותו ית' ענין הגאולה האמיתית והשלימה.

(ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 114)

"תולדות" - בירור עשו

פרשתינו נקראת פרשת תולדות וכמדובר שכל הפרשה נרמזת בשם הפרשה ובענינו בתיבת תולדות נרמז כל הסיפורים שבפרשת תולדות. ובענינו פרשת תולדות נקראת פרשת תולדות על שם יעקב ועשו האמורים בפרשה (רש"י⁸⁰) שזהו תולדות כפשוטו.

והביאור הוא יצחק ענינו גבורות⁸¹ וענין הגבורה הוא בכדי שיבוא לידי גילוי וכשם שיצחק גבורה בכללו ענינו הוא בשביל הגילוי כן הוא גם בתולדות יצחק - יעקב ועשיו האמורים בפרשה הכוונה בהם הוא בשביל תוספת אור שיבוא ע"י בירורים בעבודת הבירורים ויותר מזה ואלה תולדות מוסיף שיהא תוספת אור ע"י בירור עשו - תולדות.

(78) תנא דבי אליהו ובכמה מקומות בחסידות .

(79) שם .

(80) ריש פרשתינו .

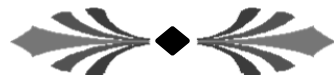
(81) שנאמר בפרשת ויצא ל"א מ"ב "ופחד יצחק" .

ועפ"ז מובן מדוע כל הסדרה נקראת בשם תולדות מכיון שכל הפרשה הוא בשביל הבירור שמבררים עשיו והדרכים שהגיעו לזה ע"י מרמה ולבישת בגדי עשו (דרכי עשו) ע"י זה זכה יעקב לויתן לך האלוקים – מגבורות של שם האלוקים – תוספת אור.

וההוראה מזה הוא ישנם כאלו שרוצים לעשות בענינים נעלים ונשגבים אבל כאשר תובעים מהם לרדת ולהתלבש בדברים פחותים (-צמצום גבורה) טוענים מה לי כו' עליהם לדעת שאדרבא תוספת וריבוי האור בא דוקא ע"י הגבורות וצמצומים ואפילו שלא רואים התולדות מיד עליהם לדעת שזה אומרים בפרשה וכאשר עוסקים בעבודתם סוף כל סוף יתגלו הברכות של ויתן לך האלקים וכל הברכות האמורים בפרשה.

(לקו"ש ח"כ ע' 112)

לתיקון אבל בשרש ופנימיות ההשתלשלות
תיקון קודם.

פנינים

"תולדות" - למעלה או למטה

ולכן הרמב"ן כשאומר "למטה" כלומר בעולם
אז אומרים עשו ויעקב אבל כאשר (רש"י)
אומר בפרשה איך שייך שהתורה מסתכלת
"אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁸⁴ אז אומר יעקב
ועשו שהרי הקב"ה אומר ואת עשו שנאתי
ואוהב את יעקב ובמי חפץ במעשיהן של
צדיקים.⁸⁵

(לקו"ש ח"ה ע' 112)

תולדות - שם פרשתנו - מפרש רש"י⁸² יעקב
ועשו האמורים בפרשה אולם הרמב"ן מפרש
עשו ויעקב האמורים למטה והביאור בזה הוא
ידוע שבלידה עשו הוא הבכור אבל בשרש -
ביצירת הולד יעקב הוא היה הבכור וידוע
שיעקב ועשו הם מרמזים על היצר הטוב ויצר
הרע שבלידה הגילוי יצה"ר קודם ובשורש יצר
הטוב בא קודם⁸³ וכן בענין תוהו ותיקון
שבהשתלשלות העולמות (גילוי) תהו קודם

(84) תניא ריש פרק כ"ג.
(85) ב"ר ספ"ב.

(82) ריש פרשתנו
(83) ראה קהלת רבה פ"ד.

פרשת ויצא

ביאורים

ויצא" - לחרון אף של מקום

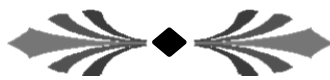
פרשתנו נקראת פרשת ויצא שפירושו "יציאה" שיעקב יצא מארץ ישראל והלך לחרון וצריך לבאר מהו ענין יציאה זו.

והביאור הוא: יעקב בהיותו הארץ ישראל היה "איש תם יושב אוהלים" שישב ועסק בתורה והיציאה היתה מד' אמות של הלכה, (- תורה) ולאן? - לחרון "חרון אף של מקום" גלות אמיתית בכדי לברר את הניצוצות הנמצאים שם. וידוע שמעשה אבות הם סימן לבנים שירידת יעקב (- יציאת יעקב) לגלות היתה סימן לירידת בני ישראל לגלות וזהו ה"ויצא" אצל עם ישראל מקומו של יהודי הוא אצל הקב"ה מכיון שכל יהודי הוא "בן" להקדוש ברוך הוא ולכן מקומו של יהודי אינו בגלות אבל ירידה זו היא צורך שע"י עבודת הבירורים בזמן הגלות ע"י זה זוכה לעילוי נעלה ביותר וזהו ע"י יציאה בהפצת המעיינות לקרב עוד יהודי לתורה ומצוות.

וההוראה מזה: אל לו ליהודי להשאר במקומו בעבודה רוחנית, תמיד צריכה להיות היציאה ועלי ועוד על כל יהודי להפיץ המעיינות חוצה, שגורם יציאה ועליה אצל הזולת שכל יהודי צריך להאיר את העולם עד שכובש את כל העולם ובפרט בדורינו זה בעקבתא דמשיחא שזהו העבודה

עכשיו שלא כבודות הקודמים, וזה ענין של הצלת נפשות שיהודים ישארו יהודים ויתנהגו כפי שיהודי צריך להתנהג – בדרך התורה והמצות. וכאשר יהודי מתנהג כפי שעליו להתנהג באופן שאינו מחשיב את העולם אז כבר לא משנהלא לאן ילך, אפילו ילך לחרן " חרון אף של מקום העיקר אצלו שעושה רצון ה' ועל ידי זה מכין את העולם לגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(לקוטי שיחות חלק ה' עמוד 119)

בנינים

"ויצא" – הנשמה לעולם הזה

למעליותא ופועל פעולה גדולה שעצם המסירות נפש על ידי שהנשמה יורדת למטה [שהרי אין זה רצון הנשמה כלל, ואף על פי כן יורדת זה] עושה רושם למעלה ובגלל זה ברור שבזכות יציאת הנשמה עצמה (אפילו קודם שפעלה וביררה את העולם) ראוי כל אחד מישראל כלך שה' יחזירו למקומו האמיתי – הגאולה האמיתית והשלימה.

(לקו"ש ל"ה ע' 114)

"ויצא יעקב"⁸⁶, - שם פרשתינו - מרמז על ירידת הנשמה לעולם הזה "וילך חרנה"⁸⁷ – חרון אף של מקום"⁸⁸ הוא העולם הזה וע"י ירידתה למטה בעוה"ז בגוף הרי היא מתעלית למעלה, יותר מקודם שירדה, שירידה זו היא צורך עליה וזה מה שרש"י מרמז בהקשותו מדוע כתוב כאן אודות יציאת יעקב מארץ ישראל? די לו לכתוב "וילך יעקב חרנה" דהיינו מכיון שעיקר החידוש בירידת הנשמה למטה בעוה"ז הוא ההליכה למטה ולא היציאה מלמעלה ועל זה מתרץ רש"י שיציאת צדיק עושה רושם כלומר שהיציאה של הנשמה מדביקותה בה' עושה רושם

86 ריש פרשתינו.

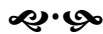
87 שם.

88 רש"י שם.

בעולם וכיוון שכן סיפור זה מהווה הוראה לכל יהודי בעבודתו בבירור העולם.

"ויצא" מראה על ירידת הנשמה למטה בגוף לברר בעולם שהעולם מלא קליפות וסטרא אחרא חרן - חרון אך של מקום היכן שקדושה נעלמת, ולא רקנשהקדושה היא בהעלם אלא הקליפות יכולים להזיק רחמנא-ליצלן יהודי. והכוונה בירידה גדולה זו הוא שיהודי יתגבר על העלמות והסתרים של גשמיות העולם, ועל ידי שהוא בגוף הוא מגלה ע"י קיום המצוות שהגשמיות הוא בטל לאלוקות עד שגופו הגשמי ומתייחד עם נשמתו.

(ספה"ש תשנ"ב ע' 134)

"ויצא" - ויחזור

מזה שכאשר יעקב יצא מבית אביו ביקש יעקב מה' שיבטיח לו אודות חזרתו לבית אביו, מובנת ההוראה לגבינו בפשטות שכאשר יוצאים למלא השליחות של הפצת התורה והפצת המעיינות, יש לזכור שהכוונה אינה בשליחות זו להשאר ח"ו במקום זה כי אם לסיים את השליחות ולשוב לבית אביו היינו שבכל פעולה ופעולה שהוא עושה חדור הוא ברצון לסיים השליחות ולשוב בגאולה האמיתית והשלימה לבית אביו, ע"י משיח צדקנו.

(ספר השיחות תשמ"ח ע' 119)

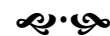

"ויצא" - בהפצת המעיינות

פרשתינו נקראת פרשת ויצא ומבואר בחסידות⁸⁹ שיציאת יעקב (י' עקב) היא עניין יציאת ספירת החכמה לבחי' עקביים למטה מטה. וזהו ע"י באר שבע (מקור שבע מידות) - ספירת הבינה. והביאור ב"ויצא יעקב מבאר שבע" הוא שספירת החכמה יצא מתוך ספירת הבינה - מקור המידות להאיר גם בתוך המידות עד לעולמות ב"ע (- בריאה יצירה עשיה), - חרנה, עולמות פחותיים. וענין זה ישנו בכל יהודי כאשר הנשמה יורדת בגוף⁹⁰ ובעבודת האדם שלימוד התורה מגיע עד רשות הרבים⁹¹ כלומר שהוא עוסק בהפצת המעיינות חוצה.

וזהו ההוראה עכשיו שצריכה להיות העבודה של מאן דא' ארץ ישראל, כלומר ויצא לא להשאר במעמדו ומצבו הרוחני אלא להפיץ המעיינות חוצה עד שהחוצה (דא') נעשה ארץ ישראל.

(ספה"ש תשמ"ז ח"א ע' 102)

"ויצא" - בהפצת המעיינות

ויצא יציאת יעקב לחרן הוא הסיפור הראשון בתורה שבו מסופר אודות בירור האבות

(89) תורה אור ותורת חיים ריש פרשתינו ועוד.

(90) ראה דיבור המתחיל ויצא תר"ל תר" תרפ"ז ועוד.

(91) ראה תניא סוף פרק ל"ג ועוד.

פרשת וישלח

ביאורים

"וישלח" – בירור הניצוצות

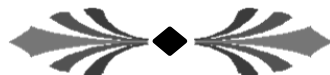
פרשתנו היא פרשת וישלח, פירושו (הפנימי) של וישלח הוא ענין השליחות בהפצת המעיינות לשלוח את המעיינות עד לחוצה. שמצד אחד וישלח מדגיש ששולחים את השני בתור שליח ומצד שני הרי שלוחו של אדם (- הנשלח) הוא כמותו ממש וכו' בענין הפצת המעיינות צריכים להפיץ עד שה"חוצה" כבר אינו חוצה אלא חלק מהמעיינות עצמם.

ויש לומר שענין זה ישנו לא רק בשם הפרשה אלא גם בתוכן הפרשה (שהשם והתוכן הרי הם קשורים). כללות הסיפור של יעקב ועשו ענינו עבודת הבירורים. ומבואר בחסידות שתוכן שליחות זו (- של וישלח יעקב מלאכים אל עשו⁹²) הוא שיעקב מודיע לעשיו שהוא כבר בירר הניצוצות, ומצדו הוא מוכן לגאולה ועכשיו רוצה הוא להעלות את עשו, ולכן עשו שלא היה מוכן לגאולה לקח ארבע-מאות איש (כמסופר בפרשתנו) ויצא לקראת יעקב להלחם בו. אח"כ יעקב שלח מנחה לעשיו על מנת לבטלו בשורשו, ולא בכדי לבררו כיון שעשו, כאמור, עוד לא היה מוכן לכך. ומפני זה הוצרך יעקב לשלוח שליחים אל עשיו ולאחר שהשליחים סללו את הדרך בכדי שיעקב יוכל לבררו. ואכן כך היה, שעשו חיבק ונישק את יעקב⁹³ ואמר לו שהוא כבר מוכן שיעקב יבוא עימו לשעיר, אך יעקב לא רצה בכך כיון שאם ילך לא יהיה בירור העולם בשלימות

92 ריש פרשתנו .
93 המשך הפסוקים

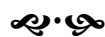
(ולכן "ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית", להשלים בירורו של עשיו). יוצא, שתוכן הפרשה - בירור עשיו, הוא ענין שליחות, המתאים לשם הפרשה "וישלח", בירור הניצוצות ע"י הפצת המעיינות. וההוראה בעבודת כל אחד ואחד מזה היא: ישראל בכל הדורות, הם בבחינת "וישלח יעקב", כלומר שליחות הקב"ה לכל נשמה בעת רדתה לעולם הזה והתלבשותה בגוף גשמי. כוונת הירידה איננה עבור הנשמה, שהרי הנשמה איננה צריכה תיקון. אלא כוונת הירידה היא עבור הגוף, לבררו ולזככו, ולברר את חלקו בעולם. בירור הניצוצות עד לניצוצות הנמוכים ביותר שאין תחתון למטה מהם, ולעשות מן העולם דירה בתחתונים להשי"ת. ענין זה נפעל ע"י ה'וישלח יעקב', הפצת מעיינות החסידות - חוצה.

כאשר ישראל ממלאים שליחותם, הרי אזי המשלח יכול לבוא אף הוא אל עוה"ז התחתון, ואז הוא שלימות המטרה, "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו", ואז "והיתה לה' המלוכה", ביאת מלכא משיחא.

בנינים

ב' נקודות ב"וישלח"

"וישלח" - אחרים

עוד הוראה מ"וישלח", בנוסף לפירוש הנ"ל הוא: שיהודי נשלח ע"י הקב"ה, "וישלח" הכוונה גם שיהודי עושה שליח אחר, שליח עושה שליח.

וזו היא ההוראה מפרשת וישלח, שצריכים להאיר את העולם באור התורה והמצוות עד שגם יהודים נוספים נעשים שלוחים לפרסם אלוקות בעולם.

(ספה"ש תשמ"ח ח"א ע' 138)

ב"וישלח", יש בו שני נקודות: (א), תוכן תיבת "וישלח" כשלעצמה בפסוק. (ב), תיבת "וישלח" להיותה שם הפרשה. ההוראה משני פרטים אלו: ראשית, כל יהודי הוא שלוחו של הקב"ה וצריך למלאות את שליחותו בשלימות.

בנוסף לכך, על יהודי לדעת כי "וישלח" אינו רק פרט בחייו, כי אם פרשה שלמה בעלת פרטים שונים ונקודות שונות. אך מעל לכל זו היא פרשה אחת; בעלת נקודה משותפת - כללות עבודת השליחות.

בעצמו אבל ע"י שלוחיו - שלוחו של אדם כמותו -, בא גם המשלח, הנשיא.

"וישלח" - את עצמו

עוד ענין ב'וישלח' הוא, שישלח את עצמו מתוך הגבלותיו, שיוצא מהגבלות הרגילות שלו, וכופה את עצמו ומשנה את טבע רגילותו לרצונו של המשלח. בנוסף, וישלח, כפשוטו, שע"י עבודתו פועל הוא גם לשלוח שלוחים נוספים, שיעסקו אף הם במילוי שליחותו, הפצת התורה והיהדות.

"וישלח" - ההוראה

ההוראה מכל הנ"ל, כעת צו השעה ע"פ הוראת נשיא דורנו שכל אחד ואחת איש ואשה מאנשי נשיא הדור ימסור עצמו להיות שליחו של נשיא הדור לעסוק בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה ואין הדבר תלוי אלא ברצון.

(ספה"ש תשמ"ז ח"א ע' 137)

הפירוש הפנימי של "וישלח" הוא שנשיא הדור (ניצוצו של יעקב אבינו - ר"ת - נשיא⁹⁴) שולח שלוחים אל החוצה שאין חוצה הימנו וכאשר ממלאים את השליחות של הפצת התורה והמעיינות אזי ישנו הענין של "ויבוא יעקב שלם"⁹⁵ - "בגופו, ממונו ותורתו"⁹⁶, ושלמות הבירור עד ל"ועלו מושיעים" . לשפוט את הר עשיו", שזה קשור עם הפצת המעיינות חוצה, שקאתי מר - משיח הוא ע"י יפוצו מעיינותיך חוצה וזהו היא ההוראה מפרשת וישלח לעסוק בהפצת התורה והיהדות ועי"ז משלימים הבירורים ואז "ועלו מושיעים בהר ציון - והיתה לה' המלוכה".

"וישלח" - גם המשלח

בוישלח מצינו שני עניינים: א', שליחת אדם אחר אבל הוא אינו הולך. ב', ששלוחו של אדם כמותו, שהמשלח נמצא במקום השליחות איתו, ומוכן לשליחות של הדור, שנשיא הדור שולח שלוחים ואינו הולך

94 ראה תניא אגרת הקודש סימן י"ז.

95 פרשתינו ל"ג י"ח .

96 פירוש רש"י על אתר .

פרשת וישב

ביאורים

וישב – ביאור ב' סוגים בשלוח

כאמור⁹⁷ שמות פרשיות התורה הינם בדיוק ובהתאם לתוכן הפרשה, וגם בפרשתנו ענין זה קיים, שבשם הפרשה מרומז תוכנה.

לכאורה, צריך להבין: שם הפרשה הוא "וישב" – התיישבות באופן של מנוחה ושלוח, כדרשת חז"ל⁹⁸ "ביקש יעקב לישב בשלוח". ואילו תוכן פרשתנו הוא בענין מכירתו של יוסף וירידתו מצרימה, דבר השולל את המנוחה והשלוח אצל יעקב, וכמאמר חכמינו ז"ל הנ"ל "ביקש יעקב לישב בשלוח, קפץ עליו רוגזו של יוסף".

הביאור בזה: יעקב, בקשתו לישב בשלוח לא היתה עניין של חטא, עניין הישיבה אצל הצדיקים אינו דבר שלילי; אדרבה, זהו חלק משלימותם. המנוחה אצל הצדיקים אינה מנוחה גופנית (בלבד), אלא בעיקר לשלוח רוחנית, שעבודתם תהיה מתוך מנוחה, וזו היתה בקשת יעקב. לפי זה, ביותר קשה מדוע "קפץ עליו רוגזו של יוסף" – צרה חדשה!?

(97) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך ובהערות שם.
(98) ב"ר פפ"ד ג' ריש פרשתינו.

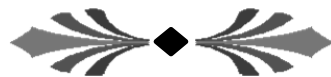
הביאור בזה: בשלוח קיימים שני דרגות: א) שלוח שיכול לעבוד את ה' מתוך מנוחה. שלוח כזו, היתה כבר אצל יעקב בתשע השנים שקודם מכירת יוסף וזו היא השלוח שביקש (רצה) יעקב (ומכיון ששלוח זו שייד לנבראים לכן בכוחו של בנ"א להגיע אליה ולכן יעקב ביקש שלוח זו מהקב"ה). אבל הקב"ה רצה שיזכה לדרגה נעלית יותר בשלוח (שלמעלה משייכות לנבראים). (ב) "עולמך תראה בחייד" ⁹⁹, מצב של מעין עולם הבא. דרגא זו באה דווקא על ידי "קפץ עליו רוגזו של יוסף", כיון שיעקב היה צריך להתעלות לדרגא נעלית יותר, ולכן כהכנה לזה היו צריכים לבוא עליו יסורים אלו, ועי"ז אכן זכה לשלווה זו (- "עולמך תראה בחייד"), בארץ מצרים "וישב יעקב בארץ מצרים" ¹⁰⁰.

ועל פי זה מובן מדוע נקראת פרשתינו פרשת וישב, אף על פי שמדובר בה על מכירת יוסף. כיון שעל ידי עבודת ה' מתוך הדחק דוקא, מכירת יוסף, ע"י זה נתמלאה בקשת יעקב לישב בשלוח (אמיתית), ומאורעות הפרשה הם אלו שהביאו לכך שיהיה "וישב יעקב".

וההוראה מובנת, עצם זה שהקב"ה חיכה עד שיעקב ביקש למנוחה זה, מראה שאם אנו רוצים גם במנוחה, ומנוחה אמיתית – הגאולה השלימה, צריכים אנו לבקש ולתבוע שיבוא משיח צדקנו. סיפור הפרשה מראה לנו את חשיבותה של בקשת הגאולה. אך, בעוד שבזמנו של יעקב, היה נצרך למכירת יוסף וכו', הרי בדורנו כבר עברנו די והותר מיסורי הגלות ("רוגז" למיניהם), וכל מה שצריך כעת הוא אך ורק הבקשה והתביעה מה' את הגאולה.

ובזכות הקיווי ובקשת הגאולה, בשכר זה בלבד ראויים אנו להיגאל.

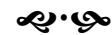
(לקו"ש ח"ל ע' 176)

"וישב" - התורה

תוכן העניין של וישב יעקב הוא שיעקב (י'-עקב) ענינו תורה, וכבר נתבאר בפרשיות הקודמות שיעקב ירד למטה בכדי לברר את העולם, ומזה נעשה עילוי באין ערוך. ובהמשך לזה בא "וישב יעקב", שגילוי התורה (י' - עקב) יהיה באופן של התיישבות וקביעות. וגם פנימיות התורה - בלי גבול שבתורה, תהיה באופן של קבע, דירה לו ית', ועי"ז נעשה גאולה אמיתית שאין אחריה גלות.

(ספר השיחות תשמ"ח ע' 155)

"וישב" - בכל מצב

מזה שענין זה של "קפץ עליו רוגזו של יוסף" וירידת יוסף למצרים, היפך עניין התיישבות נמצא בפרשת וישב (-מנוחה והתיישבות) מובן שאין זה בסתירה זה לזה.

והביאור בזה, שדווקא ע"י ירידת יוסף למצרים זה הביא להתיישבות הכי נעלית עד ש"ויחי

יעקב"¹⁰¹, ששנותיו אלו היו הנעלות ביותר. ובעבודת האדם, מבואר בזהר שענין "ויחי יעקב שבע עשרה שנה", היה תשלום לזה ש"יוסף בן שבע-עשרה שנה" בירידתו למצרים. והתשלום הוא "א' בחדו (ב') ביקרא (ג') ובשלימו דכולא" (שמחה, כבוד ושלמות הכל), ומבואר שיעקב ענינו הוא ז' מידות וג' לשונות אלו קאי על כתר חכמה ובינה שנמשכו ליעקב בהיותו במצרים.

וההוראה מזה, שכל יהודי גם במצב של "קפץ עליו רוגזו של יוסף" ביכולתו לפעול שיהיה "וישב יעקב", ובאופן של ויחי יעקב, עד לגאולה האמיתית והשלימה.

"וישב" - הכנה לגאולה

פרשתנו וישב, לישיב בשלוח ביקש יעקב לישב בשלוח. וצריך להבין כל הפרטים עד לסיום הפרשה שייכים ל"רוגזו של יוסף"¹⁰² היפך "וישב יעקב".

(101) ריש פרשת ויחי
(102) ריש פרשתנו .

ענין יובן ובהקדם תמיהה נוספת שתולדות יעקב יוסף הוא שכל עבודת יעקב לא היתה אלא בשביל רחל, ולכן תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף. ולכאורה תמוה מדוע מפסיק באמצע בסיפור תולדותיו של יהודה?

ביאור הענין: לידת פרץ (תולדותיו של יהודה) מראה על פריצה, "עלה הפורץ לפנינו" – זה משיח, וענין הגאולה מהוה תרופה למכתו של יוסף שהביאה לידי שיעבוד מצרים וכל הגלויות.

בעומק יותר: פרץ מרמז על התוכן האמיתי של יוסף. יוסף ענינו הוספה, עליה מחיל אל חיל, בלא הגבלות. ענינו של פרץ הוא פריצת כל הגדרים. ההוספה והפריצה האמיתית היא דווקא על ידי הירידה והשיעבוד במצרים, שמבררים אף שם ועושים את מצרים דירה להשי"ת.

ועפ"ז מובן הקשר בין וישב יעקב (שם הפרשה), לתוכנה "קפץ עליו רוגזו של יוסף". ישנם ב' אופנים של ישיבה: א', "בארץ מגורי אביו". ב', ישיבה ושלוש באופן נעלה יותר בארץ מצרים מבחר שנותיו. והנה מצידו של יעקב היה מספיק הישיבה בארץ מגורי אביו. אבל מצד השלימות של יוסף, הוספה ופריצה צריך להיות ישיבה בארץ מצרים, מבחר שנותיו.

ולכן היה צריך יוסף לירד למצרים, ואח"כ אף יעקב אבינו לירד אחריו. כי ירידה וישיבה היא ההכנה לישיבה בתכלית השלימות ע"י לידת פרץ – זה משיח-, שנאמר "עלה הפורץ לפנינו", בגאולה האמיתית והשלימה.

(ספר השיחות תנש"א ע' 179)

פרשת מקץ

ביאורים

ב' פירושים ב"מקץ"

פרשתינו נקראת פרשת מקץ, רש"י בפירושו על התורה¹⁰³ מפרש תיבת מקץ - מסוף. וראיה לדבר מביא הוא את דברי התרגום המפרש כן, וכן שכל לשון קץ סוף הוא.

לכאורה, מה מחדש רש"י בדבריו? כלומר, איזה פירוש בתיבת מקץ בא רש"י לשלול שאילולי דבריו היינו טועים לפרש כך? בנוסף, מהו הצורך בראיות שתיבת "מקץ" פירושה אכן מסוף.

והנה, מזה שרש"י מפרש כאן שתיבת מקץ פירושה מסוף (מה שלא פירש כן לפני כן), מובן שישנו קושי שאומר שמשמעות תיבה זו שונה מן הרגיל.

והביאור הוא, תיבת "מקץ" יכולה להתפרש גם כן "מתחילה", ואכן משמעות הדברים, ש"ויהי מקץ שנתיים ימים", תחילת השנתיים, ש"מקץ" הינו תוצאה ממאורע שקרה קודם לכן, וא"כ אדרבה המאורע שקרה קודם לכן היה הגורם למאורעות שהשתלשלו מכך. בעקבות ש"לא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו"¹⁰⁴, נגרם "ויהי מקץ שנתיים ימים", נמצא שסיפור זה הוא בהמשך לסיפור הקודם. ולפיכך, אדרבה בפשטות היה פירוש תיבת "מקץ" - מתחילה (ואכן, כך פירש האב"ע¹⁰⁵). זו סיבת צורך רש"י לפרש תיבת "מקץ" מל' סוף. ומביא רא"י מכך שכל לשון

(103) ריש פרשתינו
(104) סוף פרשת וישב.
(105) על אתר

קץ, סוף הוא. אולם, הוצרך להביא גם ראיה שניה מדברי התרגום כיון שניתן לומר שקץ פירושו "קצה"¹⁰⁶, שיש בו גם תחילה וגם סוף, ולפיכך הוצרך להביא ראיה גם מדברי התרגום.

בפנימיות הענינים: פרשת מקץ נושאת שני נקודות; מחד גיסא, סיום גלות - יציאת יוסף בבית האסורים, ומאידך גיסא עלייתו לגדולה כמשנה למלך - תחילת הגאולה.

שני נקודות אלו מקבילות לשני ענינים: קץ הימים - עליית יוסף לגדולה. וקץ דשמאלא (הקליפות והסטרא-אחרא) - סוף הגלות. שני נקודות ופירושים הללו שיכים זה לזה. על-ידי קץ דשמאל, כלומר ברור וסיום הרע באים לקץ הימים גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

(לקו"ש ח"ה ע' 196)

קץ שמאלא וקץ הימין

במקץ ישנו ב' פירושים¹⁰⁷ א. מלשון סוף – סוף השנתיים ימים – הגלות (בבית האסורים). ב. מלשון התחלה, התחלת הגאולה שיוסף יצא למלך ולאסיפת האוצרות שאחד מהן גנוזה לעתיד לבוא. שזוכים ע"י העבודה לעתיד לבוא ובלשון הקבלה והחסידות¹⁰⁸ קץ שמאלא וקץ הימין שע"י בירור הניצוצות בקץ דשמאלא נעשה קץ לגלות וקץ שם לחושך, ובאים לקץ הימין וזהו "כל לשון קץ סוף הוא"¹⁰⁹ שבסוף וכלל כל לשון קץ שבסוף (הגלות) ישנו בירור קץ דשמאלא ובאים לקץ הימין – גאולה האמיתית והשלימה.

(ספר השיחות תשמ"ט ע' 124)

מקץ – לשון עבר ולשון גבול

תיבת מקץ פירושה קץ וגבול¹¹⁰, ובזה גופא הנה אחד הפירושים בזה שזהו קץ לגריעותא שע"י לא זכר שר המשקים וישכחהו¹¹¹ היה קץ והגבלה לעוד שנתיים ימים שגלות והגבלה זהו מדבר על שתורה "שעשועים יום

(107) ראה ביאור הקודם.

(108) ראה אור התורה ריש פרשתינו.

(109) רש"י ריש פרשתינו.

(110) וכפירוש רש"י כל לשון קץ סוף הוא

(111) סוף פרשת וישב.

יום"¹¹², שבהם ישנו הענים של יוסף – הוספה בבלי גבול שבתורה ויוסף תענוג אבל כאשר ישנו הענין של ולא זכר שר המשקים וישכחהו אזי ישנו מקץ – הגבלה בתענוג ובלי גבול בתורה ועל זה ישנו עוד פירוש במקץ מקץ לשון עבר – יוסף הינו למעלה מהגבלה לכן אצלו מקץ הוא בעבר שכל זה הוא לפי שעה שבעיקר הוא שיצא למלך (- למעלה ממדידה והגבלה –) ענינו של יוסף.

ומזה ישנה הוראה, כל יהודי הוא בדוגמת יוסף והוא נשלח לבית האסורים – עולם הזה, עליו לדעת שכל זה הוא זמני ומקץ – לשון עבר והוא עושה שליחותו וזה מביא לידי מקץ לשון עבר שכל הגלות עברה.

(ספר השיחות תנש"א ע' 142)

מקץ וגילוי תורת החסידות

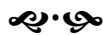
שם הפרשה – פרשת מקץ קשור עם קץ הימים – סוף הגלות ("כל לשון קץ סוף הוא") וקץ הימים – התחלת הגאולה (יש מקץ שהוא תחילה) ושני ענינים אלו קשורים עם שני הטעמים לגילוי שמן שבתורה- תורת החסידות.

(112) משלי ח. ל.

בכלל ובהוספת לימוד שמן שבתורה תורת
החסידות בפרט, ובאופן שמאיר אל הזולת
יפוצו מעינותיך חוצה.

(ספה"ש תשנ"ב ע' 144)

מבואר שהטעם למה נתגלתה תורת החסידות
רק בדורות האחרונים הוא (א') מכיון
שבדורות הראשונים לא היו צריכים לגילוי זה,
שהיו בזמן חשוד פחות ואילו עכשיו אנו
נמצאים בזמן של חושך כפול ומכופל. (ב)
ומכיון שנמצאים אנו בזמן הקרוב לביאת
משיח צדקנו, לכן עכשיו אנו טועמים מהתורה
שתהיה בזמן ביאת משיח.

שני טעמים אלו קשורים עם ב' הענינים הנ"ל
במקץ. א', זה שאנו נמצאים בחושך כפול
ומכופל – סוף הגלות, קץ הימים. ב', זה שאנו
קרובים לזמן הגאולה – התחלת הגאולה, קץ
הימים.

ומההוראות בנוגע לפועל: מכיון שאנו נמצאים
במצב של דור אחרון לגלות (קץ הימים) ודור
הראשון של הגאולה (קץ הימין) יש להוסיף
מיום ליום בדברים המביאים את הגאולה

פרשת ויגש

ביאורים

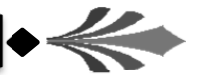
הקשר בין "ויגש" להפטרותו

כמו ששם הפרשה מרמז על תוכן הפרשה, כמו"כ הפטרת הפרשה קשורה "ומענינה של פרשה". הפרשה (כשמה) עוסקת על הגשת יהודה ליוסף, ומבואר הזהר שהגשת יהודה ליוסף הוא התאחדותם. כלומר, שמלכות יהודה ומלכות יוסף מתאחדים זה בזה, וכלשון הזהר "ואת אחידו דא בדא. וזהו גם תוכן ההפטרה "קח לך עץ אחד . . ליוסף ועץ אחד. . ליהודה והיו לאחדים. . ועבדי דוד מלך עליהם לעולם", ענין התאחדות המלכויות.

וצריך להבין, הרי יוסף אינו נכלל כאחד ביהודה, שהרי אדרבה הוא בטל ויהיה רק עץ אחד "ועבדי דוד מלך עליהם לעולם", רק שבט יהודה, ולא יוסף?

והביאור הוא, ובהקדים: מבואר בחסידות שענינם של יוסף ויהודה הם המחלוקת הידועה בגמרא¹¹³ באם "מעשה גדול או תלמוד גדול", שיוסף ענינו תלמוד ויהודה ענינו מעשה. והגשת יהודה ליוסף (ולא להיפך), הוא כפסק הגמרא¹¹⁴ "תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, נמצא אם-כן שניהם בידו". והנה זהו בזמן הגלות, אולם לעתיד לבוא מעשה יהיה גדול. וצריכים לומר שמעשה יהיה גדול יותר, פירוש הדבר הוא שיהיה גם במעשה זה מעלות שניהם – ויותר מזה.

113 קידושין דף מ' ע"ב.
114 שם.

והביאור¹¹⁵: מעשה פירושו כפיה, קבלת עול, עבודה מתוך יראה וביטול. מה-שאינ-כן, תלמוד ענינו העבודה מצד השכל. וענין 'תלמוד גדול' הוא שמעשה בזמן הזה הינו יראה תתאה, ולכן תלמוד שנעלה ממנו הינו גדול. משא"כ לעתיד לבוא יהיה מעשה גדול שאז יתגלה הענין של יראה עילאה הקשורה עם עצם הנפש.

וזהו הענין של התאחדות יוסף ויהודה. שאחדותם לעתיד לבוא תהא באופן של "ויגש" – ביטול הבא מעצם (-מעשה גדול) הנפש. וא"כ מלכות יוסף לא תתבטל, אלא שמלכות דוד שענינו ביטול תכלול גם מלכות יוסף.

וההוראה מזה, שבעמדינו בשבת פרשת ויגש ברגעי הגלות האחרונים, ובתור הכנה לאחדותם של שני המלכיות יוסף ויהודה צריך להוסיף בענין של "ויגש". כלומר, הוספה באהבת ישראל מתוך ביטול, ועל ידי זה באים מיד ל"והיו לאחדים וגו', ודוד עבדי נשיא להם לעולם".

(לקו"ש חכ"ה ע' 258)

ויגש

במלכות של חסד, ויתירה מזו שהם מסייעים ליהודים, ועכשיו שמוכנים לגאולה צריכים רק לפקוח את העיניים וי"ל שהטעם לכל זה הוא היות שאנו נמצאים במצב של גאולה וההוראה היא שע"י ויגש – תוקף שיהודי מראה שהוא בעה"ב זה מביא את הגאולה בפועל ממש.

(ספה"ש תשנ"ב ע' 214)

ויגש מסירת נפשו של יהודה

פרשתינו פרשת ויגש, על הגשה זו של יהודה אמרו חז"ל¹¹⁷ שניגש למלחמה. לפי זה, מתעוררת השאלה איך יהודה יכול להלחם עם יוסף, בו בעת שהמצרים הם רבים מן השבטים באין ערוך, למרות שאכן היו השבטים גיבורי חיל, הרי גם יוסף היה גיבור, ואף יותר ממנו!

הביאור בזה: יהודה לקח אחריות על בנימין, וכמו שכתוב "כי ערב עבדך את הנער"¹¹⁸, ולכן מסר נפשו עליו. זו היא גם ההוראה לכל יהודי: על הורי הילדים נמסרה אחריות

"ויגש אליו יהודה" – תקפו של יהודה

ויגש אליו יהודה: בהשקפה ראשונה נראה שהגשה זו מבטאת תקפו של יוסף שהוא השליט. אולם, לעמק הדבר נראה שבעצם ההגשה מבטאת את תוקף יהודה, שהרי יוסף באמת היה שליט הארץ ומושל בכיפה, ויהודה ניגש אל יוסף ומעמיד עצמו בסכנה שהרי מי יודע מה יוסף יכול לעשות לו עבור 'חוצפה' זו.

מזה מובן גם הקשר לסיום הפרשה, שהגשה זו – תוקף יהודה – גרמה ל"וישב ישראל בארץ גשן, ויפרו וירבו מאוד"¹¹⁶. וזה הכח שלא יהיו בשליטת מצרים שיכולו לפרות ולרבות. ועפ"ז מובן למה שלח יעקב את יהודה להורות מקום היכן להתישב. שהרי יוסף לכאורה היה מלך מצרים, ולמה שייך זה ליהודה. אלא מובן שדווקא תקפו של יהודה גרם שיהא אפשר לכך.

וההוראה מזה היא, בדורות הקודמים כאשר היו צרות היל"ת, שאז היו צריכים לתוקף זה, שלא ישלטו על יהודים, משא"כ עכשיו שנמצאים בחופש ובהרחבה, ונמצאים

(117) בראשית רבה ריש פרשתינו .
(118) המשך הפסוקים שם .

(116) סיום פרשתינו

וצריכים הם למסור נפשם אפי' על ילד אחד
עבור חינוכו על טהרת הקודש.

(לקו"ש ח"א ע' 94)

ג' מצבים ב"ויגש" וענינם בעבודה

בתוכן ענין ויגש אליו יהודה ישנו גם מצבים
(ופירושים) שונים: א. ההגשה כפי שהיתה
במחשבתו של יהודה כשניגש ליוסף בחשבו
שיוסף הוא אדוני הארץ ובא כוחו של פרעה,
ויהודה זקוק לו עבור שחרור בנימין. ב. המצב
לאמיתתו, שאדוני הארץ הוא יוסף הצדיק. ג.
הדברים כפי שהם למעלה בשרשם, יהודה –
מל' "הפעם אודה את ה'", תפלה – נגש ליוסף
– גאולה, סמיכת גאולה לתפילה¹¹⁹.

ביאור הענין וההוראה: כאשר יהודי נמצא
במצב שזקוק לטובת "אדוני הארץ", הרי

באמת אדוני הארץ הוא יוסף – כל אחד
מישראל. כלומר, כל אחד מישראל הוא
בעה"ב על העולם שיהיו הנחות העולם כרצונו,
והכח לזה הוא החיבור עם הקב"ה, ענין
סמיכת גאולה לתפלה.

וזה הקשר בין ג' הפירושים-מצבים של ויגש,
שגם במעמד ומצב של גלות (פירוש מצד א')
מתגלה שאדוני הארץ הוא יוסף (פירוש צד
הב') בכח ההגשה והחיבור עם הקדוש-ברוך-
הוא (פירוש צד הג').

(ספה"ש תנש"א ע' 206)

פרשת ויחי

ביאורים

פטירת יעקב – שלימות ה"ויחי יעקב"

פרשתנו נקראת פרשת ויחי, הפרשה עוסקת בפטירת יעקב, והמאורעות שבאו בעקבות כך. צריך איפוא להבין מדוע נקראת הפרשה בשם "ויחי", בעוד שכל כולה של הפרשה עוסקת בהיפך מחיי יעקב - בפטירתו.

ויובן על פי ביאור אמיתית ענין החיים. החיים האמיתיים הם כשהאדם חי לעולם, חיים נצחיים וקיום נצחי. וזהו שנאמר¹²⁰ "ה' אלוקים אמת הוא אלוקים חיים", ולכן הבורא ב"ה הוא החיים האמיתי מה שאין כן הנבראים אינם חיים בחיים אמיתיים, אלא כשהם דבקים באלוקות אזי קרואים הם חיים.

במשך כל חיי יעקב, לא היה ברור שחיוו היו חיים אמיתיים, חיים של דביקות באלוקות (ועד שיעקב עצמו חשש שמא יגרום החטא), מכיון שעברו כל כך הרבה שנים של צרות וילדיו לא היו בארץ ישראל, אלא במקום גם - ארץ מצרים אין לדעת באם יהיו צדיקים או לאו.

(120) ידמ"י י' י'.

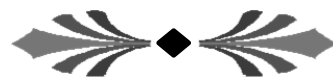

אבל כשבא סמוך לפטירתו וראה שמיטתו שלמה, ואפי' יוסף שהיה שבוי ומלך מצרים (מקום ערות הארץ), בכל זאת עמד בצדקתו אז דווקא מתגלה החיים האמיתיים של יעקב.

ויתירה מזו, אמרו רז"ל¹² ש"יעקב אבינו לא מת . . מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", שענין החיים האמיתיים הוא דוקא כאשר החיות יוצאת מן הגוף ונשאר בנשמה מתלבשת בזרעו ולכן פרשת ויחי מדברת אודות מאורעות שקרו אחרי פטירת יעקב.

והלך מפרשת ויחי מעשה בפועל לזרעו בחיים, הוספה לפעולות לזרעו – חיזוק חינוך הבנים והבנות, שפועל שיהיה זרעו (של יעקב) בחיים ועד שהוא בחיים בפועל ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש.

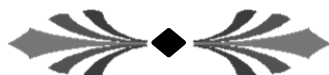
(לקו"ש חט"ו ע' 422, ספה"ש תשנ"ב ע' 232)

"ויחי יעקב" – ע"י התורה

הקשר בין "ויחי יעקב" ¹(שם הפרשה) ל"ויקראו ימי ישראל למות" ¹(תוכן הפרשה) שלכאורה הם הפכים, הוא ענין החיים לאמיתו הוא חיים ללא הפסקה ולכן בתחילת הפרשה כבר מדגישים הענין שכתוב בגמ' "יעקב אבינו לא מת . . מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" ¹; ללא הפסקה, אף שבפרשה כתוב ענינים שהם היפך החיים של יעקב וההוראה מזה שיעקב חי במצרים שנותיו הכי טובת וזה נעשה ע"י עבודתו של יעקב – תורה. זאת אומרת, שהתורה גורמת ענין ויחי יעקב ולא רק זה אלא שהיא חודרת בעולם כך שנעשה ארץ מצרים מקום שויחי יעקב (שנותיו המובחרות), עפ"ז מובן שבכדי לפעול הענין של ויחי יעקב צריך להוסיף בלימוד התורה ובפרט ההלכות שבתורה, ושיעור קבוע באופן של הפצת המעיינות ועוד יותר שיעור רמב"ם שכולל כל הלכות שבתורה (כולל הלכתא למשיחא) ובפשטות זוכים לויחי יעקב האמיתי – גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

(ספה"ש תשמ"ט ע' 164)

ויחי

בנינים

"ויחי יעקב" – זרעו בחיים

ענין "ויחי יעקב" קשור עם הענין "זרעו בחיים", שע"י "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"¹²², ולכאורה יש מקום לשאול הרי חסר קצת בה"זרעו בחיים", שהנהגתם בתומ"צ בגילוי אינה ע"פ תומ"צ, והמענה הוא כל זה הוא שנדמה להם שחסר ח"ו אבל באמת אע"פ שחטא ישראל הוא, ומבלי הבט על מצבו יש לו שייכות לתורה בתורת ירושה ומזה למדים הוראה וחיזוק לבנ"י. החיזוק לבנ"י נעשה דווקא ע"י הכרזת זרעו בחיים, הדגשת מעלתו של ישראל שהוא "ישראל

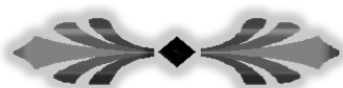
הוא", ועי"ז מעודדים ומתחזקים לענין החיים האמיתיים לעומת זאת, כאשר מדגישים החסרון והפחדות ואיומים באנשים קשים עי"ז מרחקים מדרכי התורה בפרט לאלו שבגדר תינוקות שנשבו צריכים למשכם בדברי שלום - "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום", ועי"ז תיכף זוכים להענין של אך הוא בחיים בפועל ובגלוי והקיצו ורננו שוכני עפר בגאולה האמיתית והשלימה.

(ספה"ש תשנ"א ע' 255)

ספר שימזות

פרשת שמות

שמות

ביאורים

ב' ענינים ב"שמות"

מובא במדרשי חז"ל שטעם שמונה התורה בפרשתנו את שמותם של בני ישראל לומר שבכל שהותם במצרים לא שינו את שמם, עוד מובא במדרשי חז"ל "ואלה שמות" – "שקולים הן בני ישראל כצבא השמים" . . כוכבים". פירוש שהקב"ה מנה את שמותם של ישראל מכיון ש"דבר שבמנין אינו בטל", ו"כל זית שיש לו שם אינו שכחה" ועל ידי זה לעולם לא ישתכח עם ישראל וכולן נמשלו ישראל לכוכבים שהם קיימים לעד מה שאין כן שאר צבא השמים. שאינם קיימים לעד.

כל הפירושים שבפסוק אחד קשורים ביניהם, ע"י שהקב"ה קרא להם בשמותם זה נתן את הכוח שבזמן הכלות במצרים שלא ישנו את שמם.

עוד מובא ואלה שמות שרשעים הן קודמין לשמן "נבל שמו" "גלית שמו", אבל צדיקים שמם קודמים להם "ושמו קיש" "ושמו שאול", ודומין לבוראן שנאמר "ושמו הוי'", וזהו המרומז בפסוק (עמך כולם צדיקים) עם ישראל דומין לבוראן "ואלה שמות – ראובן שמעון גו'", ומבואר בחסידות שמלך שמו נקרא עליהם שרק "שמו" הארה מהמלך שאינו עצם המלך יורד למטה –

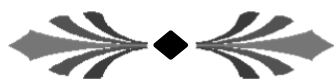
"הנשמה" שמצד היות נשמת היהודי "חלק אלוהי ממעל ממש"¹²³ הכי היא קשורה בעצמות המלך – הקב"ה, אבל כשיורדת למטה הרי היא שם הארה מהעצם להיות שמתלבשת בגוף שאינו כלי לעצם וזהו ואלה שמות – הארה דהנשמה הבאים מצרימה – מלשון מיצר וגבול – גוף שהנשמה מצד עצמה אינה בגלות והיא הנותנת כח לעמוד בקושי הגלות.

עוד ענין בשם – הארת הנשמה שמביאה עליה בהנשמה וזהו ע"י בירור הנפש משום שהיא קשורה אל עצם הנפש (עד שבמצב של התעלפות קוראים לאדם בשמו), וגם זה הוא "דומין לבוראן" שעל-ידי ה"נחת רוח לפני" שאינו קשור בעצמות, כי אם 'לפני' שקשורה גם כן אתי לפני עצמות ועל-ידי הבירור של אחד מישראל נעשית העליה הבאה על-ידי ירידת הנשמה.

ולכן נקראת פרשתנו פרשת שמות, שתוכן פרשת שמות ענינו הירידה בגלות שירידה זו כהירידה דהנשמה – שמות גרמה העליה – יציאת מצרים ושם ישנו הב' ענינים א', להיותה רק הארה מהנשמה וב', העבודה בבירור הנפש לעשותה מקום למשכן ה'.

וזו היא ההוראה מפרשתנו עכשיו, בזמנים הקשים בגלות, אין להבהל שהרי אנו דבר שבמנין "ודבר שבמנין אינו בטל" ואין נשכחים לפנינו ואדרבה, אנו מתעלים ע"י הבירור בזמן הגלות בעבודתנו הפרטית המביאה אל העילוי הכי נעלה – הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(לקו"ש ח"ג ע' 43)

"שמות" - שם העצם

בפרשתינו מדובר אודות שעבוד מצרים והתחלת הגאולה (לידת משה), וכיון ששם הפרשה מרמז על תוכן הפרשה מובן שענין הגאולה קשור עם פרשת שמות ("ואלה שמות בני ישראל"¹²⁴ - על שם גאולת ישראל נזכרו כאן¹²⁵).

הביאור הוא, זה גופא ששם האדם אינו קשור עם כוחות הנפש הוא כי היות ששם האדם קשור עם עצם הנפש ועד שכאשר אדם מתעלה ורוצים לעורר עצם נפשו קוראים בשמו וזה השייכות לגאולה שבזמן הגלות כוחות הנשמה הוא בהעלם עד שלפעמים לא רואים הבדל בין יהודי ובין אינו יהודי וכן היה בגלות מצרים (הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז) אבל, איך שלא יהיה נקודת היהדות הינה תמיד בשלימותה וכן היה "לא שינו את שמם", ועל ידי שקוראים בשמם (היהודי) מעוררים עצם הנפש (שקשור כביכול עם עצם הקב"ה) ועי"ז ממחר ומזרז הגאולה ואדרבה

בזמן שאין הכוחות הגלויים אז דייקא מבין שמעוררים עצם מהותו ולא כוחותיו הגלויים.

(ספה"ש תשמ"ח ע' 195) (עיין ספה"ש תנש"א בביאור ספר שמות)

"שמות" - החידוש שבתורת החסידות

שם פרשתינו (שמות) קשור עם תוכן פרשתינו (ענין הגלות), אף שלכאורה אינם קשורים, ויותר מזה הם הפכיים. שעניין שמות קשור עם הגאולה ("על שם גאולתן נקראו כאן"¹²⁶), והענין הוא כמו שמוצאים אנו בשם של אדם ב' קצוות, דבר והיפוכו: מצד אחד שמו של האדם אינו קשור למהותו, שיתכן שני אנשים בעלי אותו שם וטבעם שונה. ולאיך, תורת החסידות מגלה לנו שכאשר רוצים לעורר אדם מעלפון קוראים בשמו ששמו קשור עם מהותו.

והביאור בזה, לכתחילה רואים ששם הוא ענין של העלם, אבל לאחר שחסידות (פנימיות התורה) גלתה לנו הענין השני רואים שבפנימיות הענינים שם קשור למהות.

שם הפרשה

העצם הרי הם בתכלית העילוי, אלא שיש צורך לגלות את העצם, וזה נעשה על-ידי שמות, קריאת השם שבו נעשה גילוי העצם ועד לגילוי העצם.

(לקו"ש חכ"ו ע' 399)

וכמו כן בעניננו: שמות ענינו גלות, העלם. וזהו הקשר (בגלוי) בין שם הפרשה לתוכנה, גלות מצרים. אבל חסידות מגלה לנו שבעצם שמות ענינו גילוי, לעורר האדם מהתעלפות, "ועל שם גאולתן של ישראל נקראו כאן".

ונקודת הדברים היא, שגם כאשר בני ישראל בתכלית הירידה, מצב של עלפון וכו' עד כדי כך שיש מקום לטענה "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי ע"ז", אף-על-פי-כן, מצד

פרשת וארא

וארא

ביאורים

"וארא" – הנתינת כח למתן תורה

בהתחלת פרשתנו כתיב "וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב, ושמי הוי' לא נודעתי להם", היינו שהגילוי שהיה אצל האבות לא היה כח נעלה כהגילוי שהיה אצל בני ישראל.

וצריך להבין, הרי פרשתינו נקראת פרשת "וארא", שמדברת אודות הגילוי של האבות. והרי התוכן של פרשתינו (הקשור לשם הפרשה), מדבר אודות הגילוי של בני ישראל, שלא היה אצל האבות, "ושמי הוי' לא נודעתי להם", ואיך זה מתאים?

הביאור בזה, ובהקדים: האבות הם המקור והשרש (לנשמות) בני ישראל, ולכן יש בהם מעלה לגבי הבנים. אף לגבי משה שאמר הקב"ה חבל דאבדין ולא משתכחין, והאבות הם הגורמים הגילוי ("וארא אל האבות") של הבנים, מעשה אבות סימן ונתינת כח לבנים, וכלשון הכתוב "וארא אל אברהם... לכן אמור אל בני אני הוי'"¹²⁷.

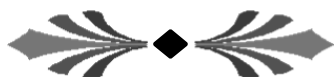
לפני מתן תורה העולם היה במצב שהעליונים (רוחניות) ותחתונים (גשמיות) לא יכלו להתחבר ביניהם. כלומר, שהחפץ הגשמי לא יכל להפוך לקדוש. ורק לאחר מתן תורה אזי נתבטלה ההפרדה בין גשמיות ורוחניות, מעלה ומטה. שכאשר אדם כיום לוקח פיסת עור והופכה לתפילין ועושה בה מצוה, הרי אותה חתיכת עור הופכת לחפץ של קדושה, וצריך לנהוג בה כבוד.

וזהו "וארא אל אברהם גו'", שהתחלה ונתינת הכח לחיבור מעלה ומטה היתה ע"י האבות, וכמו שמצינו במצות מילה שהיתה קדושה שורה על האבר הגשמי שבו נתקיימה המצוה. כלומר, שב"כח", היה הגילוי העתידי של בני ישראל כבר טמון ובהעלם אצל האבות, ולכן אף שפרשתינו נקראת בשם "וארא", גילוי האלוקות שהיה אצל האבות, הרי כבר נכלל בזה הגילוי של הבנים.

ויש להוסיף, שגם הגילוי של לעתיד לבוא, ביאת משיח אף הוא מרומז בפרשת וארא, שאף בגילוי האבות היה טמון ונכלל גם הגילוי של הגאולה.

ומזה ההוראה לנו, אף שישנם אלה שהם בבחי' עליונים, "ראשי שבטיכם"¹²⁸, יושבי אהל, וישנם כאלה שהם תחתונים, חוטבי עצים ושואבי מים, התביעה היא שיהיה החיבור ביניהם, החיבור של שניהם שיעלו לה' והחיבור ביניהם ישנו לכל אחד מבני ישראל וחיבור זה מביא מיד את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

(ספה"ש תשנ"ב ע' 258; לקו"ש ח"ג ע' 861)

בנינים

מפרש רש"י¹²⁹ שענין שם הוי' הוא "מידת אמיתית שלו", כלומר שמידת האמת היא ללא שינוי וגם נמשכת עבודתו באופן תמידי יודע הוא שזכה לוֹאֲרָא (גילוי שם הוי') ולגאולה פרטית, וכן הענין בגאולה העתידה שזהו גם גילוי של וֹאֲרָא, שבנ"י זוכים ל"ומלאה הארץ דעה את ה'", הוי' דלעילא תיכף ומיד ממש.

(לקו"ש חל"א ע' 23)

"וֹאֲרָא" - הכה ליציאת מצרים

וֹאֲרָא, ענינו גילוי ופירושו שה' התגלה לבנ"י בגילוי של שם הוי', ועי"ז היה הענין של יציאת וגאולת מצרים, מה שלא היה אצל האבות. מצרים הוא מלשון מיצר וגבול, וענין מצרים ישנו גם בקדושה מכיון שהאדם נברא בעל גבול הרי גם כשעובד ה' בכל כוחותיו עדין לא יצא מהגבלותיו (אף של כולו בעולם הקדושה) אם כן, יציאת מצרים היא יציאה מהגבלותיו וזה נעשה מלמעלה (שהרי הכלל הוא ש"אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים"), על-ידי שמתגלה לו בחי' שם הוי'.

וזו היא ההוראה לכל אחד ואחת מבני ובנות ישראל, גם בזמן הגלות ידוע שבכוחו של כל אחד להגיע למצב של גאולה בעבודתו הפרטית. ובזה יתכן שיקשה לו להבחין אך הוא במצב של גלות או כבר זכה למצב של גאולה וזה מה שמשמעינו הכתוב איך יודעים אם הוא כבר נמצא אצלו גילוי וֹאֲרָא (שם הוי') שיצא מהגבלותיו (הרוחניים), ובמה יונדע איפוא אם אכן זכה לוֹאֲרָא, גילוי שם הוי', ע"ז

פרשת בא

ביאורים

בא תקפו של פרעה למעליותא

פרשתינו נקראת פרשת בא, בא מראה על ביטול של משה כלפי פרעה, ותוקפו של פרעה, שלכם היה משה צריך לבוא אל פרעה. וכבר ביארנו כמה וכמה פעמים שתוכן הפרשה קשור לשמה של הפרשה. והנה תוכן הפרשה ענינה סיום ההכנות של יציאת מצרים (ג' המכות האחרונות, ופסח מצרים), והתחלת השבירה ויציאת ממצרים, ועד לפרשת תפילין זכרון ליציאת מצרים.

וצריך ביאור מדוע פרשתינו נקראת פרשת בא, המראה על תוקף מצרים ופרעה, כאשר תוכנה של הפרשה מדבר אודות היפך התוקף, והשבירה של מצרים? שתהיה פרשת יציאת מצרים פרשה נפרדת (החל מג' מכות האחרונות האמורות בפרשה). ועוד, תפילין ענינם שלימות ותכלית של יציאת מצרים שקשורים עם ביאת ישראל לארץ-ישראל, וצריך ביאור מדוע נכתבה פרשה זו בפרשת בא, כאשר עדיין אוחזים בגלות מצרים, ובני ישראל עוד לא יצאו בפועל ממצרים.

ההסברה בזה, בהקדים קושיית הזהר¹³⁰ על הכתוב "בא אל פרעה"¹³¹, מדוע לא נאמר "לך אל פרעה", ומבאר שמה היה מפחד מפרעה, שהיה כתנן גדול מאוד, ולכן היה הקב"ה צריך לומר

130) פרשתינו זהר ח"ב ל"ז א.

131) ריש פרשתינו.

לו "בא אל פרעה", כלומר שילך עם הקב"ה להלחם עם פרעה והקב"ה הכניסו חדר אחר חדר, והלך עימו לפרעה על מנת לשוברו ולבטלו.

הנקודה שבזה היא, שבא אל פרעה מרמז על שבירת מצרים, שע"י ביאת משה נגרמה שבירת וביטול קליפת מצרים. יציאת מצרים איננה רק יציאת בני ישראל מן המיצר אל המרחב, כי אם גם ביטול קליפת מצרים בכללותה, שהרי לא היה די שיצאו ישראל ממצרים ומצרים היתה נשארת בתוקפה, אלא היה צריך להיות גם שבירתה וביטולה. שלימות שבירת קליפת מצרים נעשה ע"י הכניסה לארץ (ענין פרשת תפילין), שאז נעשה ה"בא אל פרעה" של קדושה.

והנה, ע"פ הידוע¹³² שגלות מצרים היתה השורש לכל הגלויות שבאו לאחר מזה, מובן שכשם שהיה דבר זה בגלות מצרים, כך הוא גם כן בגלות זו האחרונה, ומכאן הוראה לנו: בכללות ישנם שני ענינים, הבירור של הדבר הגשמי והעלאתו לקדושה (ע"י מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות בקיום מצות בגשמיות ועניני הרשות לשם שמים), ואח"כ צריך להיות דבר נוסף, ביטול ושבירת הלעומת זה והנפש הבהמית- החלק שאי אפשר לבררו ולהעלותו לקדושה, אלא צריך לשוברו. ב' סוגי העבודות הם הפועלים את שלימות העבודה "כמצות רצונך", ובני ישראל כולם זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ובנין בית המקדש בקרוב ממש ע"י משיח צדקנו.

(ספד"ש תנש"א ע' 271)

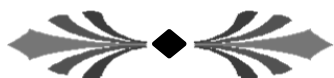
"בא" - החיבור בין גבול ובל"ג

הציווי בא אל פרעה הוא שמה של הפרשה ששבה מדובר על יציאת בני ישראל בפועל ממצרים. וכידוע ששם הפרשה קשור עם תוכנה, מובן שכל פרטי הדברים שבפרשתנו כלולים בשם "בא אל פרעה". יתירה מזו, מכיון שהגאולה העתידה היא מגלות מצרים, מובן שגם הגאולה העתידה נכללת ב"בא אל פרעה".

וצריך להבין, בא אל פרעה מראה על הביטול וכניעה של משה, שהוא צריך ללכת אל פרעה – היפך ענין הגאולה – ביטול פרעה, וכיצד יתכן שענין הגאולה ירמז בשם הפרשה שפירושו היפך הגאולה?

הביאור הוא: פרעה הוא מלשון "אתפריעו כל נהורין" (גילוי אורו ית' בבלי גבול), ההארה מעצמותו יתברך. החידוש פה הוא שנשמה בגוף (משה) נכנס לגילוי זה (פרעה) שהכוונה בזה לפעול דירה בתחתוני, ולכן בא אל פרעה הוא הכנה לגאולה (נוסף לזה שפועל שבירה בקליפת פרעה). שענין גאולת מצרים היא המשכת עצמות בבנ"י, ומזה נמשך לעולם שעל ידי בא אל פרעה שלוקח מפנימיותו של פרעה, גילוי העצמות מזה נעשה הגילוי של התורה שהיא החיבור של בלי גבול וגבול ומה נעשה ישראל וקוב"ה כולא חד וזה הקשר בין בא אל פרעה שעל ידי בא אל פרעה נעשה החיבור הנ"ל (מתן תורה) שעל ידו זוכים לגאולה.

ומזה מובן ההוראה לגבינו: שבעמדינו בזמן הכי נעלה במקום הכי נעלה ומוכנים לגאולה, צריכים כל אחד ואחת להוסיף בתורה ומצות והפצת המעיינות באופן של בא אל פרעה - בלי גבול, ועד באופן של אתפריעו כל נהורים ענין הנר לגבי נשי ובנות ישראל הדלקת נרות על ידי ברכה שעל ידי זה נעשה על דרך הענין של אתפריעו כל נהורין, ועל ידי זה זוכים לגאולה בפועל ממש.

פנינים

"בא" – אע"פ שחטא

על שם פרשתינו "בא אל פרעה"¹³³, מפרש רש"י "והתרה בו"¹³⁴, כלומר שיזהיר אותו אודות מכת ארבה. ולכאורה תמוה, הרי הפסוק ממשיך "כי אני הכבדתי את ליבו למען שייתי אותותי", כלומר שעכשיו אין זה תלוי בפרעה, שהרי ה' הכביד את ליבו שלא יקשיב למשה, ומהי התועלת בהתראה כעת?

(133) ריש פרשתינו.

(134) על אתר.

הביאור הוא: פרעה נענש על כך שלא שמע לדברי ה' לשחרר את בני ישראל כבר במכות הקודמות. לכן הכונה הפנימית של "הכבדתי את ליבו", אינה עבור זה שלא ישמע לקול משה, אלא "בא אל פרעה" והתרה בו, על מנת שיפחד מן העונש וישמע לקול ה' ויתן לבני ישראל ללכת לארצם (שהרי אין עונשין אלא אם כן מזהירין).

ומזה ישנו לימוד לקח נפלא שהרי מה פרעה שהוא מאומות העולם וחיותו מג' קליפות הטמאות, אף-על-פי-כן, יש בידו לחזור בתשובה (ומתרין בו קודם לכן), כל שכן יהודי

שיש לו נפש האלקית¹³⁵ והרע שבו אינו חלק ממהותו, אלא דבר נוסף עליו, ודאי שיכול לעשות תשובה שאין לך דבר העומד בפני התשובה, ואפילו כאלה שכתוב שאין מספיקין בידם לעשות תשובה הרי זה רק בחיצוניות, שהטעם לזה הוא לעורר לתשובה פנימית ועמוקה יותר, באופן של "דחק ועשה תשובה".

(לקוטי שיחות ע' 57)

(135) תניא ריש פ"ב.

פרשת בשלח

ביאורים

"בשלח פרעה" - ניצול פרעה לקדושה

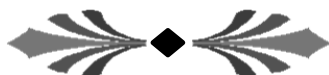
פרשתינו נקראת פרשת בשלח – לשון שליחה ממצרים, דבר המראה לא כל שילוח מרצון, אלא אדרבה שהיה זה באי-רצון לצאת ממצרים. מכיון שהיו יהודים שלא רצו לצאת ממצרים לכן היה צורך שפרעה ישלחם ורק אחרי שפרעה שלחם אז יצאו.

וצריך ביאור, איך זה מתאים עם תוכן הפרשה שבה מדובר על הניסים הגדולים שנעשו לבני ישראל (יציאת מצרים וקריעת ים סוף וכו'), שהרי שם הפרשה מבטא תוכן הפרשה, ולכאורה תוכן הפרשה עומד בסתירה לשמה.

הביאור הוא: ענין יציאת מצרים הוא השבירה והבירור של קליפת פרעה (היפך הקדושה), וזה נעשה על ידי עשרת המכות וכו', אולם תכלית הבירור הוא כשפרעה נעשה עוזר ומסייע לבני ישראל, שמנצלים אותו לקדושה. וזהו הענין של "בשלח", שאף שהיו מבני ישראל כאלה שלא רצו לצאת ממצרים, פרעה בעצמו עמד לשלחם "בשלח פרעה", וזה מבטא את הבירור של ניצולו לקדושה יוצא ש'בשלח' לא רק שאינו סותר לתוכן הפרשה, אלא אדרבה הוא הנס הכי גדול שפרעה עצמו מסייע לקדושה.

בירור זה נעשה דווקא על ידי אלו שכן רצו לצאת, כלומר על ידי קיום תורה ומצוות ומילוי רצון השם יתברך, ועל ידי זה פועלים שאפילו האויב חתהפך להיות עוזר, בכח התורה.

ההוראה מזה היא, פעמים רבות העולם הסובב אותנו נראה כמנגד ליהדות ולתורה ומצות, אולם באמת מכיון שכל העולם נברא על ידי הקדוש-ברוך-הוא, והקדוש-ברוך-הוא בראו בכדי לנסות בלבד את ישראל, שיעמדו בניסיון ויתגברו עליו. על ידי ההתגברות על הניסיון, הרי האמונה והבטחון בבורא רק מתחזקים יותר, עד שלבסוף העולם כולו משמש כעזר וסיוע לעבודת ה'.

פרשת יתרו

ביאורים

מעלת "יתרו" להיותו עובד ע"ז

פרשתינו פרשת יתרו, יתרו היה עובד עבודה זרה¹³⁶ שלא רק עבד עבודה זרה אלא כל עבודה זרה שהיתה בעולם באותה תקופה יתרו עבדה.

וצריך להבין איך יתכן שפרשה בתורה תקרא על שם של עובד עבודה זרה, ולא סתם עובד ע"ז, אלא אחד כזה שנטמא בכל סוגי הע"ז שבעולם, ובפרט שבפרשה זו מסופר אודות מתן תורה.

הביאור, ובהקדים: אלו שעבדו עבודה זרה, לא היו טפשים (כפי שניתן לחשוב במבט ראשון), אלא הם היו חכמים שחיפשו חיות עליונה ורוחנית יותר (אלא שלפועל לא מצאו, וטעו בחשבונם). ולכן יתרו להיותו עובד (כל) עבודה זרה שבעולם, כהן מדין, כשהצהיר שהוא לא יעבוד עבודה זרה יותר, אלא ה' הוא האלוקים, באומרו "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים", שבזה התכוין לומר שחכמת התורה היא נעלית יותר מכל עבודה זרה, על ידו התווסף עליונות (כביכול) בתורה על עבודה זרה.

ולכן נקראת פרשתינו על שמו ושבו מדובר על מתן תורה דווקא בפרשה זו מבוטאת עליונותה של התורה על כל שאר חכמה שבעולם.

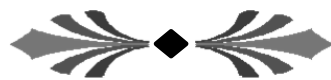
(136) ראה ריש פרשתינו+

ובפנימיות העינים, מבואר בחסידות שענינה של עבודה זרה קיים בכל מצוה, כאשר אדם עושה מצוה עבור איזו שהיא פניה וסיבה צדדית, הרי זה נקרא עבודה זרה בדקות. כי כשם שבעבודה זרה ממש הרי הוא מראה שישנו ריבון ובעה"ב אחר חוץ מהשי"ת, כמו כן גם כן ישנו הענין כאשר עושה מצוה לא מפני ציווי ה' כי אם מפני סיבה אחרת.

עם זאת על יהודי לדעת, שכאשר יכול הוא לקיים מצווה, אפילו שיש לו בזה איזו שהיא פניה, אין לו חלילה להמנע מקיום המצוה, אלא עליו לקיימה בכל אופן. כמו שמצינו שביתרו, שהעובדה שעבד עבודה זרה כה הרבה זמן, מסיבות שונות ובטעות, הרי כאשר הוא הכיר בגדלות ה', הרי ע"ז הפכה לזכות ולקדושה. כמו"כ אצל האדם הפרטי, המצוות שנעשו לשם פניה וסיבה צדדית, כאשר יכיר בגדלות ה', אף הם יהפכו לקדושה.

(שיחות קודש ש"פ יתרו תשל"ז)

בנינים

שמועת יתרו

"וישמע יתרו שם פרשתינו – שיתרו שהי' גר בארץ רחוקה, שמע את הניסים שעשה ה' עם בני ישראל, (יציאת מצרים וקריאת ים סוף). וכאשר קוראים בתורה פרשת יתרו, הרי זה מזכיר לנו, שגם כאשר אנו נמצאים בגלות (בארץ רחוקה) הקדוש ברוך הוא נמצא אתנו, והוא יעשה לנו נסים ונפלאות, כמו שעשה לאבותינו בארץ מצרים, ועד שגם אלו הנמצאים במדינות הרחוקות ישמעו על כך.

(תורת מנחם – התועדויות תשמ"ג ע' 964)

פרשת משפטים

ביאורים

"משפטים" – בתוכו גם חוקים

פרשתנו נקראת פרשת משפטים, "משפטים" הינם מצוות המובנות בשכל האדם, וכאמור שם הפרשה קשור עם תוכן הפרשה, שהרי זהו שם שהתורה נתנה לדבר.

וצריך ביאור: א. הקשר לסיום פרשתנו עלית משה אל ההר, ההכנות למתן-תורה, ולכאורה קודם מתן-תורה אמרו בני ישראל: "נעשה ונשמע", כלומר היפך השכל וההבנה. ב. הקשר לדינים מסוימים הכתובים בפרשתנו ללא טעם, (כגון: בשר וחלב, ועוד).

ויש להקדים: על הפסוק¹³⁷ "זה א-לי ואנוהו, אלוקי אבי וארוממהו", מובא שהפירוש בזה הינו: על-ידי "זה א-לי", כלומר שאני מבין ומשיג בשכלי גדולת הא-ל (זה, כדבר שנמצא מול האדם), הרי מתאפשר "ואנוהו" – אני והוא. ההבנה בגדולת הא-ל מאפשרת קשר עם ה' יתברך. והחידוש והמעלה היא כאשר השכל מתחבר ומדבר אודות אמונה "א-לוקי אבי".

והביאור: כמדובר, תכלית ענין מתן תורה הוא לבטל הגזירה שנעשתה בעת בריאת העולם "עליונים לא ירדו למטה, ותחתונים לא יעלו למעלה", שני ענינים אלה קיימים בעבודה הפרטית של כל יהודי: אמונה והבנה. האמונה באה מלמעלה למטה, בדוגמת עליונים, ושכל בא מלמטה למעלה, תחתונים. החיבור ביניהם הוא כאשר האמונה באה בעקבות השגת אלוקות, שאז נהיה

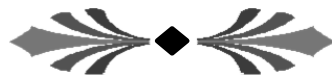
(137) בשלח פרק ט"ו פסוק ג'

"ואנוהו", אני והוא. מאידך גיסא, שכל יכול להיות לעיתים משוחד מאהבה עצמית, ולא לראות ולהראות את האמת, ולפיכך נדרשת גם אמונה, על מנת לוודא שהשכל אינו טועה.

ועל פי זה מובן מדוע פרשת משפטים מדברת אודות מתן-תורה, הבא בעקבות הכרזת בני ישראל "נעשה ונשמע", וכן מדוע נכלל בפרשה הציווי אודות איסור בשר וחלב. כאשר יהודי יהיה מסוגל לקיים אף את המשפטים המובנים בשכל כמו חוקים, מפני אמונתו בה', ולא מפני השכל, הרי אף החוקים יהיו כמשפטים, ששכל האדם יתאחד עם אלוקות. וזהו העניין של מתן-תורה שאמרו בני ישראל "נעשה ונשמע", חיבור שניהם.

וההוראה מזה לכל אחד ברורה: קיום התורה והמצוות צריך להיות הן מצד האמונה (חוקים) והן מצד ההבנה (משפטים). על-ידי לימוד חסידות מתאפשר ליהודי מצד אחד להבין ולהשיג בגדלותו ית' מחד גיסא, ומאידך האמונה היא העיקר והיא מובילה את השכל, ולא להיפך. ועל ידי לימוד החסידות, הרי כהבטחת משיח לבעש"ט, זוכים לגאולה תיכף ומיד ממש.

בנינים

"משפטים" – מעלת האתכפיה

המשפטים והדינים לרוב עוסקים על ענינים שאינם רצויים, כגון דיני עבדות, נזקים וכדו'. בדינים אלו מודגש ענין האתהפכא חשוכא לנהורא, על ידי שמתקנים ענינים שכאלה, ויתירה מזה כאשר לומדים דינים אלו באופן שלכתחילה לא באים למצב כזה.

(ספר השיחות תשמ"ט ע' 243)

אדם להבין טעמי המצוות. והנה בסיום פרשתינו מדובר אודות ענין הקבלת עול – נעשה ונשמע.

והביאור הוא: ע"י שהאדם מחבר שכלו עם חכמתו ית' באופן פנימי (- משפטים), זה פועל שגם החוקים יהיו באופן שמתחבר עם הקדוש ברוך הוא ועד שהוא נעשה אחד עם הקדוש ברוך הוא.

(לקו"ש חלק ט"ז עמוד 243)

הקשר בין "משפטים" נעשה ונשמע

משפטים – שם פרשתינו – ענינו החיבור בין שכל האדם לחכמתו ית'. ולכן ניתן הכח לבני

משפטים

פרשת תרומה

ביאורים

"תרומה" – מלשון הרמה ומלשון נתינה

קביעות שם הפרשה איננו רק בגלל שמילה זו היא המילה הראשונה בפרשה, אלא מפני שתיבה זו מבטאת את תוכן הפרשה ומאורעותיה. לפי זה צריך להבין מדוע פרשתנו נקראת בשם 'תרומה', כאשר תוכן הפרשה מדבר אודות סוג אחד של תרומות (מתוך עשר /שלוש) ומדוע נקרא שם פרשתנו בשם תרומה?

ויובן על פי ביאור שאלה כללית: מה הטעם שהתורה מספרת לנו באריכות הסיפור של תרומת המשכן, לכאורה "מאי דהוה – הוה"¹³⁸?

הביאור הוא: השראת השכינה במקדש באה מלמעלה, אך במשכן השראת השכינה היתה בגלל בני ישראל "ועשו לי מקדש"¹³⁹, וזהו העילוי והשלימות במשכן.

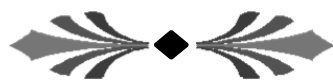
והנה לתיבת תרומה שני פירושים: נתינה והרמה. והשייכות ביניהם היא, שהרמת ועילוי החפץ מסתם חפץ גשמי, לחפץ קדוש ונעלה נעשה על-ידי תרומתו לה'. וזהו הטעם שהאריכה התורה בפרטי בניית המשכן, כיון שכל כלי ופרט במשכן הוא סוג עבודה אחר, ולכן נקראה הפרשה בשם

138 = מזה שהי' הי' ולכאורה אין זה נוגע לנו.
139 ראה ריש פרשתנו.

תרומה, ששלימות ומעלת מכל התרומות הוא כאשר מסופר בפרשנו בתרומות – הרמה והפרשה בנתינה - שנעשו על ידי עבודת האדם.

וזו היא ההוראה לנו בכל זמן שנמצא כאשר נמצאים במדבר "אשר לא ישב שם אדם" בלי עניני קדושה, יתכן שיפלו בייאוש לכן אומרים "ועשו לי מקדש", ודווקא ע"ע עשיית על ידי בני ישראל וזה גורם שיהיה יתרון האור מן החושך.

(לקוטי שיחות חכ"א ע' 146)

בנינים

ובמצות הצדקה (תרומה כפשוטה) ועי"ז זוכים לגאולה תיכף ומיד ממש.

(ספר השיחות תנש"א ע' 339)

"תרומה" – תורה מ' ולשון הרמה

בשם פרשתנו, תרומה, מודגש ענין הדירה בתחתונים. בפרטות ב' ענינים א. ויקחו לי תרומה תורה-מ', (תורה שניתנה למ' יום), שבזה מרומז איך שהתורה כפי שהיא חכמתו של הקב"ה שייכת למטה – מ' יום, גדר זמן וגדר העולם. ב. "ויקחו לי תרומה"¹⁴⁰ זהב כסף ונחשת – י"ד (ט"ו) דברים בעולם הזה הגשמי ומפרישים (תרומה גם מלשון הרמה) ומרימים, ועי"ז עושים מקדש מקום הראוי להיות דירה בתחתונים ומזה באה ההוראה: יש להוסיף בענינים הפועלים לו דירה ית' ובפרטות הוספה בלימוד התורה, על ידי יגיעה

(140) ריש פרשתינו .

פרשת תצוה

ביאורים

"תצוה" – משה המחבר

פרשתינו נקראת פרשת תצוה, כלומר שמושה מוסר את ציוי ה' אל בני ישראל, להביא אליו שמן כתית למאור עבור הדלקת המנורה בתמידיות.

וצריך ביאור: א', כתוב בתורה "ואתה תצוה", כלומר שמושה הוא המצוה, ולא הקב"ה. ב', מדוע מביאים למשה את השמן, והרי אהרן הוא המדליק את המנורה, ולמה הביאו למשה. ג, מהו כתית למאור, לכאורה צריך לומר "כתית להאיר".

אדמו"ר הריי"צ מבאר:¹⁴¹ שתצוה הוא מלשון 'צוותא' – חיבור¹⁴². שמושה מחבר את בני ישראל עם הקב"ה, ועל ידי שמושה מחבר את בני ישראל יביאו בנ"י שמן למאור למשה, תוספת אור במשה.

והביאור בזה הוא, משהו נקרא "רעיא מהימנא"¹⁴³ (רועה נאמן, או רועה האמונה), שמושה תפקידו לפרנס ולחזק את האמונה בה', ועל ידי האמונה הם מתחברים ומתקשרים לה'. דבר זה נפעל על ידי "כתית", כאשר בני ישראל שרויים במצב שהם נשברים ונדכאים, אז דווקא מתגלה בחי' "מאור", עצם הנשמה שבישראל, המחובר ומקושר בה' תמיד. ועל ידי שישראל מקושרים (בגילוי) בה', נפעל ונמשך במשה – נשיא הדור – תוספת אור. ולכן, משה הוא דווקא המצוה,

¹⁴¹ ספר המאמרים תרפ"ז עמוד ק"י ואילך.

¹⁴² ראה אור התורה עמוד א'תקמ"א ועוד.

¹⁴³ ראה ספר נמאמרים שם סעיף ד'

מחבר את בני ישראל, והבאת השמן – המשכת הגילוי – היא אליו. לכן גם נאמר "כתית למאור" ולא "להאיר", כיון שעל ידי בחינת כתית מתגלית דרגת "למאור", ולא אור.

ההוראה מזה, גם בזמננו, שברוך ה' אין דחק וצרות, אפשר להגיע לבחינת 'כתית', ועל ידי שנשיא הדור (משה שבדור) נותן ומשפיע את האמונה על ידי זה נמשך תוספת אור בעצם הנשמה (-) העבודה של כתית בזמן של עושר), ועל ידי שלבו נשבר זוכים לגילוי ולגאולה האמתית והשלימה, והבאת שמן (גם) בגשמיות והדלקת הנרות בבית המקדש השלישי בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

(מאמר ואתה תצוה - מוגה)

פנינים

"וְאַתָּה תְּצַוֶּה" – תחבר עם הקב"ה

בפרשת ואתה תצוה מסופר על זה שבני ישראל צוו על ידי משה, להביא לו שמן למנורה. וצריך להבין מדוע שונה ציווי זה משאר כל המצוות שנאמר בהם "דבר", "אמור" או "צו", ורק במצוה זו נאמר "וְאַתָּה תְּצַוֶּה"?

הביאור בזה הוא, שאתה – כלומר עצמותו ומהותו ית' – תחבר ותקשר את בני ישראל, ועל ידי זה נעשה העניין של ושכנתי בתוכם, באין ערוך משאר המצוות, כיון שזהו מצד העצמות.

(ספר השיחות תש"נ ע' 311)

פרשת כי תשא

ביאורים

"תשא" - מלשון הרמה

בפרשתינו כי תשא, מסופר אודות המאורעות הקשורים עם חטא העגל ושבירת הלוחות, התוצאות מכך, תפילת משה (י"ג מידות הרחמים) ועד לנתינת הלוחות האחרונות.

ולכאורה תמוה, פרשתינו נקראת פרשת כי תשא, מלשון הרמה והתנשאות ומודגש בהמשך הפסוק "כי תשא את ראש בני ישראל" – הרמה ונשיאה של ראש בני ישראל. ולכאורה תוכן הפרשה הוא היפך ענין זה, שבפרשה מסופר, כאמור, אודות חטא העגל וכו'!

הביאור, בהקדם: כל דבר מורכב מראש, אמצע וסוף. בכללות העולם: יסוד העולם הוא התורה, המשכה בבריאה, וסוף ותכלית הבריאה – הגאולה. בפרטיות יותר, קודם עלה ברצונו ית' לברוא את העולם, לאחר מכן הבריאה בפועל, ושלימות הבריאה לבסוף.

כמו כן בפרשתינו ישנם ג' ענינים אלה: הלוחות הראשונות, התחלת הכול. לאחר מכן, חטא העגל ולבסוף הלוחות השניות.

הלוחות הראשונות באו מלמעלה למטה, ולכן זהו נותן כוח מלמעלה לעשות את העבודה הנדרשית מיהודי, קיום תורה ומצוות כאן למטה. אך כיון שבאו מלמעלה למטה, ולא מצד התחתון, הרי לא היה להם קיום. מה שאין כן הלוחות השניות, שבאו מצד תפילת משה, מלמטה למעלה הרי הם קיימות לעד.

ולכן, כל פרטי הפרשה כלולים בפרשה אחת, שלשת הפרטים הם למעשה חלק מתהליך אחד של עליה: תחילתו בנתינת הלוחות הראשונות, נתינת כח ותוקף מלמעלה. לאחר מכן, ירידה בחטא העגל, על מנת שתהיה עליה גדולה עוד יותר – י"ג מידות רחמים ולוחות האחרונות.

גם בכל יום מימי היהודי קימים ג' נקודות אלו: כשקם האדם בבוקר, באמירת מודה אני, לאחר מכן הירידה בעיסוקו בעולם הזה הגשמי, ומסתיים בחשבון נפש של היום וכאשר מפקיד את נפשו בחזרה למעלה, וכל מעשיו במשך היום עולים ומתעלים יחד עמה.

ענין זה קיים בחיי האדם בכלל: התחלת חייו, בילדותו שעוסק רק בעניני קדושה, המשכה בחייו כשעוסק בעניני העולם הגשמי, וכאשר מחזיר נשמתו לבוראה. בכל אחד מהשלבים הללו, היהודי צריך להחדיר כי הכל עבור עבודת ה' יתברך. עד לשלימות העליה של העולם כולו ומטרת הבריאה – הגאולה.

פנינים

תיקון החטא על ידי – "תשא"

עבורו, כיון שאינה בשלימות לפי מה שהיה ראוי מצידו.

תיקון 'חטא' שכזה, הוא על ידי "כי תשא את ראש", הוספה בלימוד התורה בכלל, ובפנימיות התורה בפרט. וכן על ידי עיסוק עם הזולת, שמרים אף את ראש חברו.

תוכן פרשת כי תשא הוא סיפור חטא העגל, עבודה זרה, שרש כל העבירות. עבירה זו שייכת לכל אדם, "אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא" (על כל פנים, חטא מלשון חיסרון ואי-שלימות). ובדקות, עבודה זרה שהיא זרה

(ספר השיחות תנש"א ע' 363)

פרשת ויקה"פ

ביאורים

"ויקהל פקודי" - אצל כל יהודי

בפרשיות 'ויקהל פקודי' מצינו דבר תמוה ביותר: שמות הפרשיות ותוכנם הפכיים זה מזה! ויקהל פירושו קיבוץ ואסיפה, עד שמתאחדים לכלל קהל אחד. ופקודי פירושו פקידה ומנייה של כל אחד בפני עצמו, כמציאות נפרדת מזולתו. לעומת זאת, תוכנם של הפרשיות הוא בדיוק להיפך: בפרשת ויקהל מוסבר כל כלי איך שהוא לעצמו ונפרד מזולתו, ואילו בפרשת פקודי נמנה הסך-הכל של מעשה המשכן, וסיכום כל הכלים יחדיו ואיך שהם מהווים יחדיו יחידה אחת כוללת.

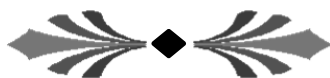
ויש לומר הביאור בזה, כל אחד מכלי המשכן לכשעצמו אין בו את קדושת המשכן, ורק כאשר הוא חלק מבניית המשכן כולו, וקיבוץ כל הכלים יחדיו רק אז חלה עליו קדושת המשכן ונהיה קדוש אף כשהוא בפני עצמו. ענין זה מרומז בפרשתנו: פרשת ויקהל עוסקת בכלים קודם השלמת המשכן, ולכן שם הפרשה מראה שקדושתם היא רק כשהם באופן של "ויקהל", כשהם יחדיו. פרשת פקודי עוסקת אחר השלמת המשכן, ולכן אז ניתן למנות כל כלי בנפרד, כיון שלכל כלי כבר יש קדושה מעצמו.

כל דבר בתורה הוא הוראה נצחית לכל יהודי, בכל דור צריך להיות "ויקהל" ו"פקודי". מצד אחד כל ישראל הם "קומה אחת", כלומר כגוף אחד גדול, וכל יהודי הוא חלק מתוך כלל גדול. לאידך, כל אחד מישראל הוא "עולם מלא", ויתירה מזו "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם"¹⁴⁴.

יהודי עלול לחשוב שלכל לראש הוא מציאות לעצמו, ובנוסף לזה הוא חלק ממציאות כללית. על כך בא המענה, שכשם שכלי המשכן כשהם רק דבר בפני עצמו אין בהם קדושה, ורק כשהם באופן של "ויקהל", שהם חלק מהמשכן אזי חלה עליהם קדושה.

עוד על יהודי לדעת, שצחילת הכל הוא עניין "ויקהל", ולכן קודם התפילה מקבלים אנו על עצמנו את מצות אהבת ישראל, ונוסח התפלה הוא בלשון רבים: "ברך עלינו", "רפאנו" וכו'. לאידך, הוא עלול לחשוב שכאשר הוא עוסק בענייני הכלל שלימות עבודתו לא באה מענייני הכלל אלא כאשר הוא עוסק בעבודתו הפרטית ולכן לפעמים יצטרך לוותר על שלימות עבודתו לטובת הכלל על זה אומרים שצריכה להיות גם עבודה באופן של "פקודי", שאחר הקמת ו"הקהלת" הכלל, כל כלי בנפרד יש בו עליה. כלומר, שעבודת הרבים אינה יכולה לפגום בו, אלא אדרבה היא גורמת ופועלת שלימות בעבודתו בתור יחיד.

(144) ראה סנהדרין ל"ז ע"א במשנה .

"ויקהל פיקודי" - בספר תורה

הענין של ויקהל פקודי ישנו גם בספר תורה. מצד אחד, הספר מורכב ממאות אלפי אותיות נפרדות, אך כל האותיות יחד מייצרות ספר תורה אחד (-ויקהל), ומצד שני אחרי שבספר תורה מושלם כל אות בנפרד יש לה את קדושתה הנפרדת. ההוראה ונתנת הכח מזה,

בענין אחדות ישראל, שלכל אחד יש לו אות בספר תורה וכולם ביחד יש להם ספר תורה ועי"ז זוכים גם כן לגאולה באופן של ויקהל-פקודי "ואתם תלוקטו אחד אחד"¹⁴⁵, בנפרד (פקודי) וקהל גדול ישובו הנה (ויקהל), תיכף ומיד ממש.

(לקוטי שיחות חב"א ע' 250)

(145) פירוש רש"י נצבים פרק ל' י"ג

פרשת ויקהל

ביאורים

"ויקהל" – קהילה או אסיפה

"ויקהל"¹⁴⁶ – הוא מלשון קהל, ואילו רש"י¹⁴⁷ מפרש מלשון אסיפה, ולא בלשון הקהלה. הנה, ע"ד הפשט אין זה קושיא, כיון שלשון אסיפה הוא יותר רגיל בפי כל, מלשון הקהלה. אך על-פי פנימיות, רש"י מרמז בשנותו מלשון הקהלה ללשון אסיפה, כי קהל מראה על צירוף אנשים באופן שהופכים למציאות אחת, קהל אחד. מה-שאינ-כן אסיפה, הרי כל אחד הוא מציאות בפני עצמו.

ולכן בנוגע לבניית המשכן, בחר הכתוב בלשון "ויקהל", כיון שבכדי לפעול את העניין של "ושכנתי בתוכם" זקוקים לאחדות בעם ישראל, כי השראת השכינה היא דווקא כאשר ישנה אחדות, "ברכנו אבינו (דווקא כאשר) כולנו כאחד"¹⁴⁸. ולכן מצינו שבתרומת המשכן נעשו התרומות ממון ציבור, אף שכל אחד בנפרד מצווה לתרום, אולם בניית המשכן היא דווקא מממון ציבור.

ומכאן יש הוראה, שאף שכאשר אדם נותן מממונו ומהונו, עליו לדעת שבכדי שתהיה בזה השראת השכינה על הממון להיות ממון ציבור, ולא ממון, ורק אז יש בכך השראת השכינה.

והנה מעלת ויקהל שהקהל אינו מציאות לעצמו אלא שהוא בטל ומציאות אחת, מה שאין כן באסיפה שכל אחד הוא מציאות לעצמו, ואף שבטלים זהו ביטול היש אך לא ביטול במציאות.

(146) שם פרשתינו.

(147) ריש פרשתינו.

(148) נוסח הברכה בשמונה עשרה בברכת שים שלום.

לכן, משה רבנו, שהוא ביטול במציאות יכל לומר בלשון של "ויקהל", אך רש"י כתב בלשון "אסיפה", כיון שצריכים לילך מדרגא לדרגא, שמתחילים מביטול היש, ואז עולים לביטול במציאות. והכוח להגיע לדרגא זו של ביטול במציאות הוא רק על ידי שמושה הוא המקהיל, כיון שביטול היש אפשר לעשות בכוחות עצמו, אך על מנת להתבטל ממוציאותו מכל וכל, נצרך שמישהו שלמעלה ממנו יבטלו, וזהו על ידי משה רבנו.

וזה מרמז לנו רש"י, שתחילה הוא בביטול היש, ואח"כ על ידי כוחו של משה מגיעים לבחינת ביטול היש.

פנינים

"ויקהל" - עם הקב"ה

בקביעות השנים שבהן ויקהל ופקודי נפרדות, מודגש שצריכים ללמוד הוראה משני הפרשיות בנפרד. פרשת ויקהל מלמדת את העבודה הכללית ועל ידי זה לפעול אחדות בבני ישראל - ויקהל, להיעשות קהל אחד, וכהקדמה לזה צריך להיות ויקהל בינו לבין קונו (בכדי לפעול ויקהל בעולם ובבני"י) על ידי

שמיד כשניעור משנתו אומר "מודה אני"¹⁴⁹ שמאחד אותו עם הקב"ה ובפרט כשמתעורר משינה - הבלי הזמן שצריך להתעורר ושידע שהוא אחד ממש עם ה', חלק אלוקה ממעל ממש"¹⁵⁰.

(ספר השיחות תשנ"ב ע' 440)

(149) נוסח התפילה
(150) תניא ריש פרק ב'.

פרשת פקודי

ביאורים

"פקודי" – מלשון ספירה ומלשון יחוד

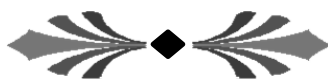
תיבת פקודי יש בה שני פירושים: א', מלשון פקידה כמובאר בלקוטי-תורה, שפקידה ענינה יחוד (יחוד זעיר-אנפין ומלכות), כלומר שזהו הקשר הפנימי בין משה למשכן שנשתלשל מ"פוקד על פי משה", ועל דרך חייב אדם לפקוד את אשתו. ב', הפירוש הפשוט מלשון מנין וחשבון. כיון שהם ב' פירושים על תיבה אחת, הם קשורים זה בזה, שיחוד המשכן – פקידה, ע"י משה רבינו נעשה ע"י הספירה והמניין.

ויובן בהקדים ביאור שני פירושים אלו: לכאורה שני הפירושים הנ"ל (יחוד ומנין) הם הפכים זה מזה, מנין מדגיש את הדבר הכי תחתון במציאות הדבר, הגבלתו במספר מסוים, לא פחות ולא יותר. מה שאין כן יחוד מבטא את התאחדות פנימית, ועד ש"והיו לבשר אחד", המשכה למעלה ממדידה והגבלה עד שעל ידי המשכה זו נצטרך כח האין-סוף למטה.

התיווך בין שני פירושים אלו, הוא פעולת המשכן היא המשכת הבלי גבול (השראת השכינה) בתוך מקום מוגדר ומוגבל. נקודה זו הנושאת הפכים בתוכה, מתבטאת בב' הפירושים בתיבת 'פקודי'. מנין הכלים מראה על ענין הגבול, ויחוד מראה על המשכת הבלי גבול (בגבול). כלומר, שהבלי גבול מתאחד עם הגבול, כמו שמצינו בארון הברית, שהיה מן המידה, שהרי "אמתיים וחצי אורכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו", ואף על פי כן למעלה מן גבול, שכשמדדו את

חלל קודש הקודשים לא תפס הארון מקום. וזהו פעולת וחידוש המשכן, חיבור גבול ובלי גבול יחדיו.

וזהו השייכות בין ב' הפירושים, שדווקא ע"י החשבון המדויק שעשה משה נפעלה הפקידה (החיבור והשראת השכינה), שנעלה מכל גבול בתוך הגבול.

פנינים

"פקודי" – המשקל או השוויות

"בפרשתנו (-פרשת "פקודי" - מנין -) נמנו כל משקלי נדבת המשכן דווקא משקל ולא שוויות המשכן. ההבדל בין משקל לשוויות הוא, שבעוד שהמשקל הוא רק ביחס לגוף חומר הדבר הרי השוויות נקבע גם ביחס לצורה.

ב' ענינים אלו ישנם גם בעבודת האדם: ישנו המשקל, עצם עשיית המצוה, ואילו השוויות היא כוונת המצוה. עלול אדם לחשוב, שכיון שחסרה במצוותו הכוונה האיך פועל הוא על ידה השראת שכינה (בנין המשכן)?

על זה מתרצים שמשקלי המשכן פוקד ביד על פי משה, משה פוקד המשקלות עצם זה שמושה פוקד המשכן נעשה זה ראוי לו יתברך, ועל ידי זה בונים המשכן הפרטי וזוכים לבנין בית המקדש הכללי, במהרה בימינו אמן.

(לקו"ש חכ"ו ע' 272)

החידוש שבפרשת "פקודי"

החידוש בפרשת פקודי על פרשת ויקהל הוא שפקודי מלשון מינוי, בפרשת ויקהל עוסקת התורה אודות ההכנה ועשיית החשבון, מה שאין כן בפרשת פקודי, לשון מניה, מדבר ואודת מינוי ותפקידי הממונים על המשכן.

היכן רואים ענין המינוי?

לזה מתרץ רש"י¹⁵¹ בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבות המשכן ונמנו כל הכלים שזהו תפקיד של ממונה להחזיק חשבון של כל הפרטים ומינוי זה – החידוש שבפרשתנו נתן ללויים כלומר, בעת עשיית המשכן (-ויקהל) היה זה "פוקד על פי משה", אבל בפרשתנו החידוש הוא שעבודה זו נמסרה ללויים (כמסופר בפרשת נשא, "ביד איתמר").

